

RES

RESIDENSSI

DEN

HYVIEN KÄYTÄNTÖJEN KÄSIKIRJA

SS

SUOMEN
TAITEILIJASEURAN
ATELJEESÄÄTIÖ

SISÄLLYS

LUKIJALLE 4

LIIKKEELLE LÄHTÖ 6

Mikä on residenssi? 6

Suomalaiset residenssit 6

MALLEJA RESIDENSSI-
TOIMINTAAN 9

Profiloituminen 9

*Muita toimintamalliin vaikuttavia
tekijöitä 11*

ORGANISAATIO JA
TOIMINTAYMPÄRISTÖ 12

Organisaatiomuodot 12

Henkilöstö 13

Henkilökunnan työtehtävät 15

Yhteistyötahot ja verkostot 16

Ulkomaiset toimijat 17

TALOUS 19

Kulut 19

Tulot ja rahoitus 19

Pohjoismainen ja EU-rahoitus 21

Vuokraa vai ei? 22

TILAT 24

Työskentelyn vaatimukset 24

Varustaminen 25

Vahingot 25

TAITEILIJAT 27

Haku- ja valintaprosessi 27

Sopimus- ja asiapaperit 28

Talon säännöt ja ohjeet taiteilijalle 29

Taiteilijalle tarjotut palvelut ja tuki 29

Tuen maksaminen 30

Ulkomaalaisena Suomessa 31

TOIMINTA 33

Tiedotus ja markkinointi 33

Taloushallinto ja verotus 35

ASIAKIRJAMALLEJA 36

Residenssisopimus 36

Taiteilijavaihto-ohjelman sopimus 47

OHJEET TAITEILIJALLE 48

VIITTEET 52

KIRJALLISUUS JA MUUT LÄHTEET 54

KUVALÄHTEET 55

KIITOKSET 55

TÄRKEITÄ YHTEYSTIETOJA 56

LUKIJALLE

Suomessa taiteilijaresidenssien toiminta on viime vuosikymmenen aikana ammattimaistunut ja laajentunut merkittävästi. Muutosvaihe asettaa kentän toimijoille uusia haasteita. Tämän käsikirjan tarkoituksena on osaltaan edistää ja kehittää residenssien ammattimaista toimintaa ja välittää tietoa toimijoilta kootuista ja alalla vallitsevista hyvistä käytännöistä ja toimintatavoista.

Käsikirja on tarkoitettu sovellettavaksi residenssiorganisaatioiden toiminnassa niiden omista, yksilöllisistä lähtökohdista käsin. Käsikirjaa voi hyödyntää residenssitoimintaa suunniteltaessa, käytännön työtä kehitettäessä tai työhön perehdyttämisen välineenä. Ateljeesäätiö julkaisee käsikirjan myös internetissä, jotta viimeisin tieto on päivitettävissä ja saatavilla.

Käsikirjaa on koottu suomalaisten residenssitoimijoiden kanssa. Apuna on ollut myös Hollannin residenssiverkoston AiR Platform NL:n laatima residenssitoimintaa harkitseville suunnattu ohjeistus ”AiR Checklist”¹. Residenssien maailmanlaajuinen Res Artis -verkosto kokoaa parhaillaan kansainvälisellä tasolla omaa käsikirjaa, joka tulee myös suomalaisten toimijoiden hyödyksi.

Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö on ollut 2000-luvun alusta alkaen kotimaisten residenssiorganisaatioiden yhteydenpitäjä. Yhteistyössä Taiteen keskustustoimikunnan kanssa tämä tehtävä on vaihtelevasti merkinnyt tiedotusta, tilastojen tai selvitysten tekoa, uusien toimijoiden neuvontaa ja vuosittaisten residenssitapaamisten järjestämistä.

Ateljeesäätiö kiittää kaikkia niitä residenssejä ja alan asiantuntijoita, jotka ovat tukeneet kirjan tekemistä kommentoimalla sitä sen eri vaiheissa. Käsikirjan toteuttaminen on ollut mahdollista Taiteen keskustustoimikunnan, tulevan Taiteen edistämiskeskuksen, tuen ansiosta.

Toivottavasti käsikirjasta on iloa sekä residenssitoiminnan aloittamista suunnitteleville että jo vakiintuneille residenssitoimijoille!

12.12.2012

Ilkka Väätti
puheenjohtaja

Tuula Paalimäki
asiamies

Koneen Säätiön ylläpitämässä Saaren kartanon residenssissä asuu ja työskentelee kerralla kahdeksan taiteilijaa ja tutkijaa parin kuukauden jaksoissa. Ammattimaisten työtilojen lisäksi myös kartanon asunnot, kuten lakeijasiiven kaksio (kuvassa), soveltuvat työkäyttöön kirjallista työtä tekeville taiteilijoille tai tutkijoille.

LIIKKEELLE LÄHTÖ

MIKÄ ON RESIDENSSI?

Residenssi-käsitettä voidaan tarkastella eri näkökulmista: residenssiorganisaation, taiteilijan tai sen yhteisön ja paikkakunnan näkökulmasta, jossa toimintaa harjoitetaan. Tässä käsikirjassa residenssitoiminnan käsittely on rajattu pääosin residenssiorganisaatioihin ja käsitteellä viitataan lähinnä residenssitoimijaan. Toiminnasta käytetään termejä Artist in Residence (AiR) -toiminta tai taiteilijaresidenssitoiminta.

Yleisesti residenssit tarjoavat ammattimaiset puitteet ja edellytykset taiteilijoille luovaan pitkäjäksoiseen työskentelyyn vieraassa ympäristössä: ”Taiteilijaresidenssi-ohjelmat ja muut residenssimahdollisuudet tarjoavat taiteilijoille tilaisuuksia asua ja työskennellä muualla ’taiteen vuoksi’. Ne tarjoavat luovaa työtä tukevia olosuhteita ja työskentelymahdollisuuksia valmiina taiteilijoiden käyttöön.”²

Residenssitoiminta kytkeytyy keskeisesti myös nykytaiteen käytäntöihin ja tuotantotapoihin. Residensseissä painopiste on valmiiden teosten viennin ja levityksen sijaan taiteellisessa työskentelyssä ja taideteosten kehittämisessä, joka voi olla myös tutkimusta tai paikkaan sidottua teosten toteuttamista lokaalisti yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. ”Nykytaideprojektit vaativat usein tuotannon muotoja, joissa taiteilijat ja kuraattorit voivat työskennellä vaihtelevan pituisia ajanjaksoja eri maissa. Suuren mittakaavan teos- ja näyttelyprojektit edellyttävät pitkäjänteistä suunnittelua, tutkimustyötä sekä tuottamista, mikä tapahtuu pitkälti paikan päällä.”³ Taiteilijalle myös uusi ympäristö, verkottuminen ja uudet kontaktit sekä vierailut oman alan kohteisiin ovat tärkeitä ja antavat vaikutteita työskentelyyn. Residenssitoiminta on keskeinen osa taiteilijan työskentelyä ja kansainvälistä taiteilijaliikkuvuutta.

SUOMALAISET RESIDENSSIT

Suomessa residenssitoiminta käynnistyi nykymuotoisena 1980-luvun alussa Suomenlinnassa, Pohjoismaisen Taidekeskuksen ateljeissa. ”Artist in Residence”-käsite levisi Suomeen vahvasti erityisesti 1990-luvun puolivälissä. Taiteen keskustoimikunta perusti 1996 residenssijaoston kehittämään kansainvälistä taiteilijavaihtoa

Suomessa. Jaosto laati ”Artist in Residence – Kansainvälisen taiteilijavierastoiminnan kehittämishjelman” vuonna 1997, ja Taiteen keskustoimikunta on siitä lähtien jakanut avustuksia residenssejä ylläpitäville yhteisöille sekä ulkomaisiin residensseihin lähteville taiteilijoille.

Residenssitoimijoiden lukumäärä on Suomessa kasvanut moninkertaiseksi: vuonna 2002 toimijoita oli parisenkymmentä ja vuonna 2012 noin 40 lastutavasta riippuen. Kentän jäsentämistä tosin vaikeuttavat erot sekä toiminnan ylläpitäjissä että toiminnan tavoissa ja tavoitteissa. Mukana on toimintansa vaikiinnuttaneita hyvin resursoituja valtion tai säätiön tukemia residenssikeskuksia mutta myös uusia taiteilijavetoisia residenssihankkeita tai pieniä yhdistyspohjaisia, kaupungin alaisia tai muita toimijoita. Toiminnaltaan osa on ohjelmallisia, oman taiteellisen profiilin omaavia residenssikeskuksia, osa taas ensisijaisesti vierasateljeitoimintaa eli majoitus- ja työskentelytilan tarjoavia toimijoita. Residenssitoimintaa säännöllisesti harjoittavien toimijoiden lisäksi on myös projektikohtaisia residenssejä.

Alueellisesti residenssitoiminta on Suomessa jakautunut laajalle, Ahvenanmaan saaristosta Kolille ja Hyrynsalmelle. Osaksi syynä on se, että residenssitoiminta on nähty Suomessa myös aluekehityksellisestä näkökulmasta.⁴ Suomessa residenssitoimijat ovat korostaneet kansainvälisiä toimijoita enemmän taiteilijan työvelvoitteita ja yhteisöpalveluita.⁵ Toiminnalta on odotettu yhteisölle kohdistuvaa hyötyä, esimerkiksi taiteilijoilta opetusta kouluissa ja päiväkodeissa. Pienillä paikkakunnilla tämä on ollut myös keino tarjota usein yksin vieraalla paikkakunnalla työskentelevälle taiteilijalle yhteys paikalliseen väestöön sekä väestölle vaihtelua.⁶

Enemmistö suomalaisresidensseistä on perinteisesti ollut kuvataidepainotteisia, vaikka osa residensseistä onkin lähtökohdiltaan monialaisia. Tehdyn selvityksen mukaan Taiteen keskustoimikunta tuki vuosina 2000–2004 pääosin kuvataideresidenssejä.⁷ Viime vuosina suomalainen residenssikäytäntö on kehittynyt ja voimistunut siten, että myös muilta aloilta (nykysirkus, muotoilu, kuraattoritoiminta jne.) löytyy ammattimaisia työskentelymahdollisuuksia tarjoavia residenssejä.

Uusia residenssihankkeita on jatkuvasti suunnitteilla eri puolilla Suomea. Erilaiset residenssit tukevat ja täydentävät toisiaan, mutta toimijoiden lisääntyminen voi toisaalta merkitä voimavarojen pirstaloitumista ja voimistuvaa kilpailua avustusten ja residenssien käyttöasteen suhteen.

Mustarinda-talon residenssissä työrauhaa ja arjesta irtautumista tukevat talon ympärillä avautuvat aarniometsät ja rauhallinen sijainti Kainuussa, Paljakan luonnonpuiston laidalla. Kuvataiteilijoille suunnatut työtilat ovat korkeita, ja niissä on isot ikkunat, asianmukainen valaistus ja koneellinen ilmanvaihto. Asuin-tilat sopivat myös lapsiperheille.

Ateljeesäitiö ylläpitää internet-sivuillaan tietokantaa suomalaisista residensseistä osoitteessa www.ateljeesaatio.fi/ateljeeluettelo.html. Sivuilta saa yleiskuvan suomalaisista residensseistä ja niiden toiminnan ehdoista. Ateljeesäitiön sivuilta löytyy tietoa myös suomalaisten omista vierasateljeista ulkomailla (www.ateljeesaatio.fi/suom_ulkom.html).

MALLEJA RESIDENSSITOIMINTAAN

PROFILOITUMINEN

Residenssiohjelmaa suunniteltaessa on tärkeää selvittää, millaisia tarpeita omalla alalla tai alueella sekä mahdollisessa omissa organisaatiossa on residenssitoimintaan liittyen, mitä residenssin käyttäjät (taiteilijat) odottavat ja tarvitsevat ja mitä annettavaa residenssillä olisi heille. Yhtäläisesti on huomioitava, millaisia resursseja on tarjolla ja mitä niillä on mahdollista toteuttaa. Jos rahoitusta ei ole riittävästi, kunnianhimoisiin laadullisiin ja ammattimaisiin tavoitteisiin vapaaehtois pohjalta sitoutuminen ei ole kestävä ratkaisu. On myös hyvä selvittää, onko paikkakunnalle tai alueelle perusteltua perustaa uutta, mahdollisesti jo olemassa olevien residenssitoimijoiden kanssa kilpailevaa organisaatiota.

Residenssihankkeessa on aluksi määriteltävä residenssiohjelman tavoitteet ja tarkoitus. Residenssitoiminnan yleistavoitteita ovat taiteilijan luovan työn ja taiteellisen kehityksen tukeminen sekä vuorovaikutuksen edistäminen ja yhteyksien synnyttäminen. Toiminnan muut päämäärät voivat liittyä esimerkiksi tuotantoon, taiteilijoiden uran edistämiseen, verkottumiseen ja kansainvälisiin yhteyksiin, tietyn taiteenlajin tai paikallisen taide-elämän kehittämiseen, yhteisötaide- ja opetuspalveluiden tarjoamiseen paikkakunnalla tai kaupunkikehitykseen.⁸

Residenssiohjelma voi myös suuntautua vahvasti johonkin rajattuun taiteen suuntaukseen, esimerkiksi ympäristö- ja yhteisötaiteeseen (Raumars taiteilijavierasohjelma), taiteeseen julkisessa tilassa (Pro Artibus AiR) tai mediataiteeseen (SUMU Artist-in-Residence Programme), tai se voi pyrkiä yhdistämään taidetta muihin aloihin kuten tutkimukseen ja ekologiaan (Mustarinda-talo).

Yksi perinteinen tapa luokitella residenssimalleja on jakaa ne kaupunki- ja maaseuturesidensseihin. Paikan identiteetti on myös yksi Res Artisin määrittelemistä hyvän residenssitoiminnan kriteereistä. Identiteetillä voidaan viitata kaupunkiin tai ympäristöön, jossa residenssikeskus toimii, tai rakennuksen omaan arkkitehtuuriin ja sen historiaan.⁹ Ympäröivä miljöö ja paikan henki määrittelevät vahvasti residenssin profilia. Kaupungissa residenssi voi tukeutua ja verkottua ympäröivän taidemaailman toimijoihin, yhteistyöhön ja tarjontaan (esim.

pääkaupungissa toimiva HIAP – Helsinki International Artist Programme). Maa-seuturesidensseissä luonto ja ympäristö, paikallinen yhteisö tai vaihtoehtoisesti residenssin oma taiteilijayhteisö nousevat keskeisiksi. Esimerkiksi Saaren kartanossa historiallinen ympäristö ja sijainti luonnonsuojelu- ja lintuvesialueen tuntumassa sekä vastaavasti Kökarin vierasateljeessa saaristomaisema ovat keskeinen osa residenssien identiteettiä.

Toinen tapa jakaa residenssimalleja on luokitella ne sen mukaan, onko niiden toiminnan tavoitteena työhuoneen tarjoaminen, taiteelliseen prosessiin keskittyminen vai tähtäävätkö ne taideteoksen tuotantoon. Residenssitoimintaa on tästä näkökulmasta tutkinut Irmeli Kokko-Viika taiteilijaresidenssien roolia nykyaiteen tuotannossa käsittelevässä pro gradu -työssään¹⁰ (ks. myös Riitta Heinämaan selvitys, joka jäsentää residensseille kolme perusmallia: perinteinen vierasateljeemalli, prosessiin suuntautuva ja tuotantoon suuntautuva malli¹¹).

Kokko-Viikan mukaan perinteisessä vierasateljeemallissa residenssin tavoitteena on tarjota taiteilijoille työhuone ja majoitus. Residenssijakson tavoitetta suhteessa lopputulokseen, projektiin tai teokseen ei määritellä. Mahdolliset kontaktit syntyvät taiteilijan omasta aloitteesta. Residenssin toimintaan eivät kuulu yleisötilaisuudet. Toiminta on ennen kaikkea paikallista. Työhuoneohjelmat edellyttävät ainoastaan tilojen koordinoitua ja henkilökuntaa kiinteistöjen hoitoa varten.

Kokko-Viikan jaottelussa prosessia korostava residenssiohjelma tähtää avoimeen työskentelyyn. Residenssi voi olla yksityistä taiteellista työskentelyä, projektia edeltävää tutkimusta tai paikkaan sidottua työskentelyä. Henkilökunta koostuu taiteen ammattilaisista. Taiteilijoille tarjotaan kontakteja ja yhteyksiä paikalliseen taidekenttään. Toiminta on osittain julkista, ja siihen voi sisältyä taiteilijaesittelyitä, open studio -tilaisuuksia ja luentoja. Toiminta vaikuttaa erityisesti paikallista taidekenttää stimuloivalla tavalla.

Tuotantoresidenssit toimivat Kokko-Viikan mukaan taiteilijoiden projektisuunnitelmien tuottajina joko yksin tai yhteistyössä muiden taideorganisaatioiden kanssa. Ne tarjoavat taiteilijalle paikan, henkilökunnan tuen ja stipendin teoksen tuottamiseksi. Henkilökunta koostuu taiteen ammattilaisista ja asiantuntijoista, jotka tarjoavat tuotannoille teoreettisen, teknisen ja taloudellisen osaamisensa.¹²

Yleisesti ottaen taiteilijaresidenssi tarjoaa taiteilijalle aikaa taiteen tekemiseen ja luo sille sopivat edellytykset. Toimintaperiaatetta uhkaa se, että residenssien tulokset näkyvät hitaasti. Tästä johtuen yhä useampi residenssi toimintatyyppistä

riippumatta pyrkiikin järjestämään yleisölle suunnattua ohjelmaa: näyttelyitä, esityksiä ja luentoja.¹³

MUITA TOIMINTAMALLIIN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ

Residenssin profilia määrittelee myös siellä työskentelevien taiteilijoiden lukumäärä. Residenssi voi tarjota tilat yhdelle taiteilijalle tai siellä voi olla useita samanaikaisesti työskenteleviä taiteilijoita, mikä luo mahdollisuuksia myös eri taiteenalojen ammattilaisten väliseen vuorovaikutukseen. Pääsääntöisesti suomalaisresidensseissä työskentelee yksi tai kaksi taiteilijaa kerrallaan, mutta isot residenssikeskukset HIAP, Saaren kartano ja Arteles Centre vastaanottavat samanaikaisesti lähemmäs kymmenen taiteilijaa. Saaren kartanon residenssi tarjoaa lisäksi kesäisin residenssejä myös ryhmille.

Residenssiohjelman profiliin vaikuttaa myös se, vastaanottaako residenssikeskus taiteilijoiden lisäksi muita luovien alojen ammattilaisia, kuraattoreita tai tutkijoita, valitseeko se ulkomaisia ja/tai suomalaisia taiteilijoita ja asettaako se mahdollisesti taiteilijavalinnoissa etusijalle esimerkiksi nuoret tai jo asemansa vakiinnuttaneet taiteilijat.

Keskuksen toimintaan ja sen tarjoamien residenssien luonteeseen vaikuttaa lisäksi residenssijaksojen pituus. Suomessa jakson kesto vaihtelee tavallisimmin yhdestä kuuteen kuukauteen. Taiteen keskustoimikunta on edellyttänyt avustuksia myöntäessään oleskelujakson pituudeksi vähintään kaksi kuukautta. Joissain tapauksissa residenssijakso on voitu jakaa myös osiin, esimerkiksi tuotantoresidensseissä taiteilija voi keskittyä ensimmäisen jakson aikana projektin tutkimus- ja valmistelutyöhön, toisessa jaksossa on käytännön toteutus ja esitys.

Päätös jakson pituudesta tehdään varmasti osin alakohtaisin perustein (kuraattorin residenssityöskentelylle sopii lyhytkin jakso), osin käytännön syiden ja kysynnän perusteella. Taiteellisen työskentelyn näkökulmasta hyvin lyhyt jakso voi helposti kuluu uuteen ympäristöön tutustumiseen, kun taas pitempi jakso antaa enemmän mahdollisuuksia tutkimukseen ja teosten toteuttamiseen. Residenssinjärjestäjälle lyhyet jaksot ja taiteilijoiden suuri vaihtuvuus tietävät enemmän hallinnollista työtä – mitä pidemmän aikaa taiteilija residenssissä työskentelee, sitä itsenäisemmin hän osaa toimia. Oleskelulupavaatimusten kannalta maksimisaan kolmen kuukauden residenssijakso on helpoin taiteilijalle ja residenssinjärjestäjälle.

ORGANISAATIO JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

ORGANISAATIOMUODOT

Suomalaisista residensseistä osa toimii lähellä vakiintuneita taidelaitoksia (Neli-markka-museon residenssi) tai kaupungin kulttuuritoimea (Loviisan vierasateljee). Osa on varta vasten perustettuja erillisiä yhdistyksiä (Raumars taiteilijavierasohjelma) tai vastaavia organisaatioita kuten säätiöitä (Kemijärven taiteilijaresidenssi). Myös yksityisiä yrityksiä on joitakin.

Residenssitoiminnan aloittaminen ei sinänsä edellytä yhdistyksen tai muun organisaation perustamista, mutta riittävän institutionaalisen pohjan luominen on suositettavaa. Sopimusten tekoa, rahoituksen hankkimista ja päätöksentekoa varten on tärkeää, että residenssistä vastaa oikeustoimikelpoinen taho.

Yhdistyksen voi perustaa vähintään kolme luonnollista henkilöä tai oikeustoimikelpoista yhteisöä, joita ovat esimerkiksi muut rekisteröidyt yhdistykset, säätiöt tai yritykset. Perustettu yhdistys on oikeustoimikelpoinen, kun se on rekisteröity Patentti- ja rekisterihallituksen alaiseen yhdistysrekisteriin. Perustietoja yhdistyksen perustamisesta ja velvoitteista löytyy yhdistysrekisterin sivuilta osoitteesta www.prh.fi/fi/ylhdistysrekisteri.html sekä osoitteesta www.yhdistystieto.fi. Yhdistyslaki, kuten muukin lainsäädäntö, löytyy osoitteesta www.finlex.fi.

Jos yhdistyksellä on arvonlisäverollista toimintaa tai se toimii työnantajana, sen tulee hankkia Y-tunnus. Pankkitilin avaamiseen Y-tunnusta ei kuitenkaan tarvita. Myös tunnuksen hakemiseen on ohjeet yhdistysrekisterin internet-sivuilla.

Säätiö taas on määrätarkoitukseen luovutettu omaisuus (vähimmäisarvo 25 000 euroa), jolla toteutetaan perustajan määräämää, säännöissä määriteltyä yleishyödyllistä tarkoitusta. Säätiön tarkoituksena ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen tai välittömän taloudellisen edun hankkiminen perustajalle. Säätiö voidaan perustaa kahdella tavalla, säädekirjalla tai testamentilla. Perustamiseen on haettava lupa Patentti- ja rekisterihallitukselta. Perustamisluvan saamisen jälkeen säätiö voidaan rekisteröidä tekemällä ilmoitus säätiörekisteriin. Tarkemmat tiedot säätiön perustamisesta ja mallisäännöt saa osoitteesta www.prh.fi.

Mikäli toiminta käsittää muutakin kuin residenssitoiminnan (esimerkiksi matkailupalveluja tai muuta elinkeinotoimintaa), on toimijan oltava kaupparekisterissä. Muun muassa Arteles Art Centre on sekä osakeyhtiö että rekisteröity yhdistys, mikä mahdollistaa laaja-alaisemmat rahoituskanavat ja -mallit. Myös verotusprosentit ovat tällöin toimintakohtaisia.¹⁴ Uusista residenssitoimijoista myös Taiteilijatalo Hupeli toimii tällä periaatteella.

HENKILÖSTÖ

Käytännön toimintaa suomalaisissa residensseissä hoitavat organisaatiosta riippuen museoiden henkilöstö muun työnsä ohessa, kaupunkien kulttuurisihteerit, residenssikoordinaattorit, tuottajat tai paikalliset taiteilijat. Yleensä toimintaa johtaa esimerkiksi yhdistyksen hallitus tai muu ohjausryhmä. Enemmistö suomalaisresidensseistä on pyörinyt osa-aikaisen työntekijän toimesta (vuonna 2005 noin 70 %¹⁵), päätoimisia työntekijöitä on ollut vain muutamassa. Isojen residenssikeskusten ja toiminnan ammattimaistumisen myötä tilanne on viime vuosina kuitenkin osin muuttunut. Pienten residenssien henkilöstöresurssit ja työaika ovat vielä hyvin rajalliset, työmäärään nähden riittämättömät, ja käytännöt vaihtelevia:

Fiskarsin Ruukin vierasateljee: Vierasateljeen koordinaattorin työaika on 3–4 pv/kk.

Raumars taiteilijavierasohjelma: Raumars oli aiemmin taidemuseovetoinen residenssiprojekti. Tuottajan työaika oli 80 % normaalista työajasta ja lisäksi Lönnströmin taidemuseon henkilökunta hoiti joitain käytännön asioita. Taidemuseon irtauduttua toiminnasta Raumars ry tilaa nykyään residenssipalvelut ulkopuoliselta tuottajalta, jonka työaika on 2 pv/vko ja jonka työstä laskutetaan.¹⁶

KulttuuriKauppila: Iin kunnan kulttuurivastaavan työtehtäviin kuuluu myös residenssin toiminnanjohtajuus, joka vie merkittävän osan työajasta.

Residenssin tulisi kiinnittää huomiota hallituksen tai ohjausryhmän kokoonpanoon ja sen jäsenten valintaan: keitä on jäsenenä, mitä he edustavat (esimerkiksi taiteilijat, kulttuurilaitosten johtajat, yhteistyökumppanit), miten he vastaavat residenssiohjelman profilia ja miten jäsenet nimitetään. Residenssin

toimintaedellytyksiä voi tukea, jos hallituksessa on myös rahoitus- tai juridisten asioiden asiantuntemusta. Hallituksen toimenkuva voi rajoittua kokouksiin tai hallitus voi olla aktiivinen esimerkiksi taiteilijoiden yhteishenkilöinä tai muussa edustamisessa. Hallituksen kokoonpano edesauttaa paikallisessa verkostoitumisessa sekä kontaktien ja paikallisten tukitoimintojen tarjoamisessa taiteilijoille.

Residenssille on eduksi, jos sillä on suoria yhteyksiä paikallisiin taiteilijajärjestöihin sekä taiteilijoihin ja jos nämä saadaan osallistumaan toimintaan. Tällöin residenssitaiteilijat sitoutetaan paremmin suoraan yhteisöön, ei vain yhteen residenssin työntekijään. Esimerkiksi KulttuuriKauppilassa Iissä paikalliset taiteilijat osallistuvat aktiivisesti residenssitoimintaan muun muassa viemällä residenssitaiteilijoita näyttelyavajaisiin, esittelemällä paikkoja, kutsumalla illalliselle ja viemällä taiteilijoita marjastamaan ja kalaan.¹⁷

Pienelle organisaatiolle myös muiden vapaaehtoisten tai harjoittelijoiden käyttö voi olla tärkeää. Eri oppilaitokset järjestävät mielellään harjoittelupaikkoja opiskelijoilleen. Ammattikorkeakouluille harjoittelupaikoista voi ilmoittaa osoitteessa www.jobstep.net. Aarresaari (www.aarresaari.net) taas on Suomen akateemisten rekryointipalvelujen muodostama verkosto, johon kuuluvat yliopistoissa ja tiede- ja taidekorkeakouluissa toimivat ura- ja rekryointipalvelut. Åbo Akademiella on oma Arbetsforum-niminen sivusto (www.abo.fi/stodenhet/ledigaarbetsplatser).

Yksi vaihtoehto työvoimalle on Kelan tukema Työ- ja elinkeinotoimiston työelämävalmennus tai työmarkkinatukiharjoittelu. TE-toimisto voi myöntää työnantajalle myös palkkatukea työttömän henkilön palkkauskustannuksiin, mikäli työtön työllistetään paikallisiin töihin. Ohjeita palkkatuesta löytää sivulta www.mol.fi.

Yleishyödyllistä toimintaa harjoittava yksityisoikeudellinen yhteisö, yhdistys tai säätiö voi myös hakeutua siviilipalveluslaitokseksi ja hyödyntää toiminnassaan siviilipalvelusmiehiä. Lisätietoa siviilipalveluslaitokseksi hakeutumisesta löytyy osoitteesta www.tem.fi.

Henkilöstön palkanlaskennan ja -maksun osalta pienen organisaation voi olla hyödyllistä tutustua ilmaiseen Palkka.fi-palveluun (www.palkka.fi). Palvelun kautta suoritettua palkanlaskennasta muodostuu samalla tulosteita ja ilmoitusmalleja kirjanpitoon sekä viranomaisille. Palvelun yhteydestä pääsee myös palkkalaskuriin, jonka avulla voi arvioida palkan sivukuluja ja työntekijälle maksettavan palkan määrää.

HENKILÖKUNNAN TYÖTEHTÄVÄT

Residenssitoimintaan liittyviä työtehtäviä ovat taiteilijan avustaminen, tiedotus, hallinnointi, rahoituksen haku, kirjanpito ja työtilan kunnossapito.¹⁸ Tuotantopainotteisissa residensseissä taiteilijan avustaminen käsittää erityisosaamista vaativaa kuraattorin tai tuottajan työtä sekä teknistä tukea. Työtehtäviin sisältyy myös paikallinen ja kansainvälinen yhteistyö.¹⁹ Suomessa toimivissa residensseissä yksi henkilö vastaa monesti tästä kaikesta, joskin kirjanpito on tavallisesti ulkoistettu tilitoimistolle. Henkilöstön palkkaukseen varatut resurssit ovat usein riittämättömät suhteessa työmäärään, mikä ei ole toiminnan kannalta kestävä ratkaisu. Työntekijät kuvaavat työkuvaansa ja työhön kuluvaa aikaa seuraavasti:

Raumars taiteilijavierasohjelma: ”– residenssin ylläpito teettää paljon paperityötä: hakemuksia, kuluselvityksiä ja niihin liittyvää yhteydenpitoa taiteilijoihin ja muuta kirjeenvaihtoa, vastauksia kyselyihin, käännösten tekemistä, nettisivujen ja Facebookin päivitystä, projektien toteuttamista ihan käytännössä, taiteilijan avustamista, yhteydenpitoa mediaan, muuta PR:ää, yhteydenpitoa hallitukseen, kokouksia, arkistointia residenssin tapahtumista kuvin, videoin ja tiedottein, paperi- ja kuva-arkiston järjestämistä, mahdollisesti teosten arkistointia tai sijoitusuunnitelmia ja teosten kunnostusta–.”²⁰

Fiskarsin Ruukin vierasateljee: ”Olen talonmiehen tapaan aina tavoitettavissa ja – kirjoittelen viestejä residenssin tiimoilta paljonkin, huomattavasti enemmän kuin mistä saan oikeasti palkkaa –. Mutta tämän on elämäntapa, kaikki on lähellä ja on tässä työskentelytavassa myös etuja, kuten että joskus työ ei tunnu työltä lainkaan, esimerkiksi uusien vieraiden tapaaminen rennon keskustelun merkeissä lounaalla. Työtähän sekin kuitenkin on, koska minä olen vastuussa siitä, että he saavat tietoa ja portteja ruukin toimintaan.”²¹

Res Artis on määritellyt yhdeksi residenssitoiminnan laadun kriteeriksi organisaation ja henkilökunnan yhtenevät tavoitteet: ”Henkilökunnan tulisi olla tehokasta ja kyetä vastaamaan joustavasti erilaisten taiteilijoiden tarpeisiin. Työ residenssikeskuksessa edellyttää myös kykyä vastata moninaisiin kansainvälisen ja paikallisen tason yhteyksiin. Residenssikeskusten henkilökunnalta odotetaan myös erilaisten teknologioiden ja materiaalien tuntemusta, joita taitelijoiden työt edellyttävät.”²²

Res Artis on luonut uusien residenssien tukemiseksi ResSupport Fellowship -ohjelman, jossa aloittelevalle toimijalle tarjotaan mahdollisuus tutustua toiseen, jo toimintansa vakiinnuttaneeseen residenssiin ja sen ammattimaisiin toimintatapoihin jossain verkoston residenssissä (ks. tarkemmin www.resartis.org > *Meetings/projects* > *ResSupport Fellowship*). Kyse on mentoroinnista, jossa tietoa ja osaamista siirretään kokeneemalta kokemattommalle ja tuetaan ja edistetään näin ohjattavan residenssin kehitystä ja henkilökunnan ammattitaitoa.

YHTEISTYÖTAHOT JA VERKOSTOT

Residenssitoiminnalle on ominaista yhteistyö eri tahojen kanssa. Osin niukkojen resurssien, osin toiminnan luonteen takia residenssin pyörittäminen edellyttää hyviä suhteita ja yhteistyötä niin rakennusten omistajien, alueen ja kunnan viranomaisten, yleisön kuin taiteilijoidenkin kanssa. Yhteistyötä toteutettaessa residenssintarjoajat joutuvat usein selvittämään, miten kohdata eri intressit, kenen tavoitteita toiminta tukee ja miten eri sidosryhmät voivat toiminnasta hyötyä. Monitahoinen toimiva yhteistyö tuo resursseja ja verkostoja myös taiteilijavieraan käyttöön.

Laaja paikallisten toimijoiden verkosto on tarpeen myös residenssien kytkeä tukemiseksi taidekentälle. Jo residenssihankkeen valmisteluvaiheessa tulee suunnitteluun ja hankkeen työstämiseen ottaa laajasti mukaan paikallisia taiteilijoita, taiteilijajärjestöjä, taidelaitoksia tai muita kulttuuri- ja kunnan toimijoita. Yhteistyö ja vuorovaikutus on usein molemminpuolista: residenssi voi palvella eri kohderyhmien – paikallisten taiteilijoiden, kuraattorien ja taidelaitosten – tarpeita ja toisaalta saada paikallisen taidekentän kautta palveluja, tiloja, laitteita tai muuta tukea sekä alan kontakteja. Mikäli residenssin profiili sopii paikallisen taideinstituution toimintaan ja politiikkaan, tämä voi luontevasti ottaa residenssitaiteilijoiden projektit osaksi omaa ohjelmistoaan tai järjestää kansainvälisiä näyttelyitä tai hankkeita. Taiteilijajärjestöt tai taideoppilaitokset voivat kutsua residenssitaiteilijoita luennoimaan tai pitämään työpajoja ja saada residenssitaiteilijoiden ja -kuraattorien kautta kansainvälisiä kontakteja.

Residenssitoiminnalle on ollut luonteenomaista myös residenssien keskinäinen linkittyminen eri verkostojen kautta. Suomessa verkottumista tapahtuu maanlaajuisesti, alueellisesti (muun muassa alueellisten taidetoimikuntien koordinoimana) sekä kielellisesti (Pro Artibus -säätö on koordinoinut ruotsinkielisen alueen residenssien yhteistyötä).

Suomessa toimivien residenssien vetäjät ovat tavanneet toisiaan lähes vuosittain 2000-luvun alusta lähtien Ateljeesäätiön ja Taiteen keskustoimikunnan kutsumina. Tapaamisten tarkoituksena on ollut toimijoiden välinen tiedon ja kokemusten vaihto. Ateljeesäätiö on myös ylläpitänyt verkoston tietokantaa internet-sivuillaan.

ULKOMAISET TOIMIJAT

Kansainvälisesti merkittävä residenssiverkosto on maailmanlaajuisesti toimiva Res Artis, jolla on jäseninä yli 400 residenssitoimintaa harjoittavaa organisaatiota. Res Artis (www.resartis.org) järjestää kaikille jäsenille avoimia yleiskokouksia, alueellisia kokouksia ja konferensseja. Lisäksi se ylläpitää tietokantaa ja taiteilijoille suunnattua residenssihakemistoa, jonne jäsenresidenssit saavat kukin oman profiilisivunsa. Jäsenet voivat tiedottaa ajankohtaisista hauistaan Res Artisin kautta sekä käyttää jäsenille tarkoitettuja internet-sivuja, joille on koottu alan kirjallisuutta, case-tutkimuksia ja muuta alan tietoa, muun muassa kokousraportteja vuodesta 1993 alkaen sekä luentoarkisto, jotka tarjoavat kattavasti tietoa kansainvälisen residenssitoiminnan historiasta ja kehityksestä.

Res Artisilla on myös sähköinen uutiskirje, jolla on 30 000 tilaajaa.²³ Maksuttoman, joka toinen kuukausi ilmestyvän uutiskirjeen voi tilata verkoston internet-sivuilta. Residenssit voivat myös hyödyntää vain jäsenille avointa ”Just us members” -Facebook-ryhmää, jossa alan toimijat vaihtavat aktiivisesti kokemuksia residenssikenttää koskevista käytännön asioista. Res Artisin siipien alta löytyy myös itsenäisiä alaverkostoja, kuten esittävien taiteiden residenssiverkosto PAiR – Performing Arts in Residence sekä vasta perustettu mikroresidenssiverkosto Microresidence Network, joka on suunnattu taiteilijavetoisille pienen mittakaavan residensseille.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden kulttuurialan liikkuvuusohjelmasta tukea saavat residenssit muodostavat oman verkostonsa. Siihen kuuluvilla residensseillä on mahdollisuus osallistua vuosittain yhteistapaamiseen, jossa ne voivat vaihtaa kokemuksia ja keskustella ajankohtaisista kysymyksistä.

Osallistuminen kansainvälisiin taiteilijavaihto-ohjelmiin (esimerkiksi UNESCO – Aschberg-ohjelma tai Pépinières – eurooppalainen nuorten taiteilijoiden vaihto-ohjelma) tai muihin temaattisiin, alueellisiin tai alakohtaisiin projekteihin tai ohjelmiin luo nopeasti hyödyllisiä verkostoja residenssien välille.

Raumars taiteilijavierasohjelma juhlisti vuonna 2007 kymmenvuotista toimintaansa juhlanäyttelyllä ja julkaisulla *Yhteyksiä – Asiaa yhteisötaiteesta*. Kuvassa näyttelyyn *Yhteyksiä – Common Ground. Raumars 1997 – 2007* osallistuneet taiteilijat ovat kokoontuneet Lönströmin taidemuseon edustalle.

Raumarsin residenssitaiteilijat, eteläafrikkalaiset Liza Grobler ja Jeanne Hoffman ohjasivat vuonna 2007 kaupunkitilaan sijoittuvan *Afrikan tähti* -pelin Raumalla.

Kahdenväliset taiteilijavaihto-ohjelmat perustuvat usein vastavuoroisuuteen. Residenssihankkeen mahdolliset ulkomaiset yhteistyökumppanit ja yhteistyömahdollisuudet kannattaa selvittää jo hankkeen kehittämisvaiheessa.

TALOUS

KULUT

Residenssikeskusten kustannusarvioissa menot on yleensä jaettavissa karkeasti kolmeen: tilaan, hallintoon ja varsinaiseen residenssitoimintaan kohdistuviin kuluihin. Tila- ja kiinteistökuluihin voi sisältyä pääomakustannuksia (se mitä rakennukseen on sijoitettu) ja hoito- ja ylläpitokuluja (tilavuokra, siivous, sähkö, huolto- ja korjauskulut jne.). Kiinteistökulut voivat tietyissä tapauksissa olla verrattain pienet tai laskennalliset, mikäli tilat saadaan käyttöön veloituksetta rakennuksen omistajalta; esimerkiksi kunta voi osoittaa residenssin käyttöön tietyn rakennuksen tai myöntää tilaan vuokratukea.

Suomalaisresidensseistä esimerkiksi SUMU saa asunnon käyttöönsä veloituksetta Åbo Akademiilta. HIAP taas maksaa vuokraa residenssitiloistaan, mutta saa Suomenlinnan tiloihin Opetus- ja kulttuuriministeriöltä vuokra-avustusta, joka kattaa Suomenlinnan hoitokunnan niistä pyytämän vuokran. HIAP maksaa kuitenkin pakolliset siivous-, sähkö-, ym. kulut sekä osan hoito- ja ylläpitokustannuksista itse. Residenssikeskusten on vuosibudjettien lisäksi hyvä tehdä erikseen pitkän aikavälin toiminta- ja taloussuunnitelma, jossa varaudutaan myös tilojen suurempiin korjauksiin.

Hallintokuluihin tulee budjetoida muun muassa henkilöstökulut sivukuluihin (ohjelman koordinointi ja tilahallinnointi), toimistokulut (tilat ja laitteet), viestintä- ja markkinointikulut (mukaan lukien internet-sivut), kokous- ja edustuskulut, kirjanpito- ja tilintarkastuskustannukset sekä jäsenmaksut.

Varsinaiseen residenssitoimintaan suunnatut kulut taas pitävät sisällään taiteilijastipendit, materiaalikulut, puhelin- ja laajakaistakulut, työskentelytilojen varustamisen, näyttely- ja tapahtumakulut sekä kuljetukset ja vakuutukset.

TULOT JA RAHOITUS

Kuva residenssien ansaintalogiikasta on residenssitoimintaa suunniteltaessa usein

liian ruusuinen. Monet vakiintuneistakin toimijoista ovat rahoituspohjansa ja kokonsa vuoksi vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, ja residenssiohjelmat ovat heikosti resursoituja. Perusrahoituksen saaminen jatkuvaksi on tärkeää erityisesti siksi, että toiminta on haavoittuvaista sen pitkien syklien, tilakeskeisyyden ja pitkien vuokrasopimusten vuoksi. Taloudelliset riskit on syytä huomioida. Ympäröivät olosuhteet voivat muuttua nopeasti ja rahoitus loppua kaupungin kulttuuripolitiikan tai taidelaitoksen linjan vaihduttua.

Residenssien talous tukeutuu yleensä moniin lähteisiin. Selvityksen mukaan Res Artisin jäsenorganisaatioiden toimintaa rahoitetaan julkisin ja yksityisin varoin, omalla varainhankinnalla, myymällä palveluita ja järjestämällä majoitustoimintaa.²⁴

Suomessa residenssien talous on tukeutunut etenkin kuntien, Taiteen keskus-toimikunnan ja alueellisten taidetoimikuntien sekä säätiöiden rahoitukseen. Residenssipolitiikka on Suomessa kohdistettu useiden paikallisten toimijoiden tukemiseen eli tuki on hajautettu toimijoiden kesken.²⁵

Taiteen edistämiskeskus (aiemmin Taiteen keskus-toimikunta) myöntää avustuksia residenssien käynnistys- ja toimintakuluihin kunnille, yhdistyksille ja muille residenssejä ylläpitäville yhteisöille. Hakuaika on vuosittain 1.10.–31.10. Hausta ilmoitetaan osoitteessa www.taiteenkeskus-toimikunta.fi, josta löytyvät tiedot myös aiemmin myönnettyistä avustuksista ja niiden määrästä.²⁶ Selvityksen mukaan vuosina 2000–2004 residenssikeskusten Taiteen keskus-toimikunnalta saamien avustusten keskiarvo oli 5673 euroa.²⁷ Myös Opetus- ja kulttuuriministeriö on jakanut residensseille avustuksia. Valtion kuvataidetoimikunta on toisinaan myöntänyt erityisavustuksia residensseille muun muassa työhuoneiden kunnostamiseen.

Julkisen rahoituksen lisäksi residenssikeskus voi hakea tukea säätiöistä ja rahastoista. Tietoa apurahoja myöntävistä säätiöistä ja rahastoista saa Säätiöpalvelun sivuilta www.saatiopalvelu.fi.

Avustukset eivät yleensä kata residenssien kokonaiskuluja. Rahoitussuunnitelmaa laadittaessa onkin mietittävä, mikä on residenssin oma rahoitusosuus, onko residenssillä tuottoja ja onnistuuko se saamaan yksityistä rahoitusta esimerkiksi yhteistyökumppanuuksien tai sponsorien kautta. Residenssikeskus voi myös tarjota omia tilojaan korvauserusteisesti muiden tahojen, vaikkapa taidelaitosten, vuokrattaviksi tai sillä voi olla yksittäisiä residenssiohjelmia, joita tukee esimerkiksi yliopisto, kansainvälinen yhteistyökumppani, yritys tai yksityinen lahjoittaja.

Residenssi voi olla riippumaton ulkopuolisesta rahoituksesta, jos vakavarainen taustaorganisaatio rahoittaa ohjelman, jos vuokratkustannukset ovat hyvin matalat tai jos kulut on sisällytetty esimerkiksi yhteisön muista tiloista pyytämiin vuokriin, joilla rahoitetaan residenssitoimintaa.²⁸ On myös toimijoita, joiden rahoitus perustuu täysin yksityiseen rahoitukseen, kuten Anita ja Poju Zabłudowiczin perustama Sarvisalon taiteilijaresidenssi.

Kaikelle rahoituksen hakemiselle on yhteistä se, että residenssit tuottamat hyödyt on pystyttävä perustelemaan. Toisin sanoen on selvitettävä se, mitä hyötyä residenssistä on paikallisesti, alueellisesti tai valtakunnallisesti: mitä residenssi ”tuottaa”, millaisia verkostoja sillä on, miten tehdyn toiminnan tuloksia tuodaan paikallisesti tai laajemmin yleisön tietoisuuteen ja mitä hyötyä residenssistä on siellä työskentelevälle taiteilijalle. Lisäksi kannattaa perehtyä arviointikriteereihin ja edellisten hakujen myöntöpäätöksiin.

POHJOISMAINEN JA EU-RAHOITUS

Pohjoismaisen kulttuuripisteen kautta haettava residenssituki on tarkoitettu Pohjois- ja Baltian maissa sijaitseville residenssikeskuksille, jotka tarjoavat työskentelypaikkoja taiteen ja kulttuurialan ammattilaisille. Jokainen residenssi saa vuosittain avustuksen, jonka tulee kattaa kahdesta neljään taiteilijan tai pienehkön ryhmän kulut noin kahden kuukauden ajalta. Residenssit valitsevat taiteilijat omien kriteereidensä mukaan.

Tuen tarkoituksena on antaa residensseille mahdollisuus kutsua tai valita residenssiin useampia taitelijoita kuin normaalin toiminnan puitteissa on mahdollista. Se on siis niin sanottu lisätuki jo olemassa olevaan toimintaan, mutta sitä ei ole tarkoitettu residenssien varsinaiseen toimintaan tai ylläpitoon. Vaatimus taiteilijoiden lukumäärästä rajaa monet residensseistä tuen ulkopuolelle: residenssien tulisi tarjota mahdollisuus useamman kuin yhden taiteilijan samanaikaiseen työskentelyyn.

Hakuaika vaihtelee vuosittain. Tuet ovat kaksi- tai kolmivuotisia ja riippuvaisia siitä, myöntääkö Pohjoismaainen ministerineuvosto seuraavan vuoden budjetissaan varoja Pohjois- ja Baltian maiden kulttuurialan liikkuvuusohjelmalle. Hakuohjeet, kriteerit ja hakuaajat löytyvät Pohjoismaisen kulttuuripisteen sivuilta www.kulturkontakt-nord.org.²⁹

EU:n Kulttuuri-ohjelma (2007–2013) tukee vähintään kolmen maan välistä kulttuurialan organisaatioiden yhteistyöhankkeita. Ohjelmassa ei ole omaa tukimuotoa residenssitoiminnalle, mutta yhteistyöhankkeet ovat olleet toimiva tukimuoto eri maissa toimivien residenssien väliseen yhteistyöhön. Suomalaisia residenssitoimijoita on ollut mukana muun muassa Ranskasta koordinoituissa Pépinières-verkoston hankkeissa. Lisäksi HIAP on vetänyt ohjelman rahoittamaan Paths Crossing -residenssihanketta.

Muutamat suomalaisresidenssit (Loviisa Artists' Studio, Kemijärven Taiteilijaresidenssi) ovat saaneet tukea toimintaansa myös EU:n rakennerahastoista. Arteles Art Centre on saanut unionirahoitusta investointi- ja kehitystukena keskuksen perustamiseen. Hankerahoitukset vaativat tarkkaa taloudenpitoa ja edellyttävät huolellisia ja aikaa vaativia kuluselvityksiä.

Kansainvälisistä rahoitusmahdollisuuksista on koottu tietoa myös Res Artis -jäsenille avoimille ResSupport-sivuille. Kansainvälisten rahoituslähteiden edellytyksenä on yleensä se, että organisaatiolla on myös paikallisia tai kansallisia rahoituslähteitä.

VUOKRAA VAI EI?

Residenssi voi olla vuokraperusteinen tai tarjota tilat taiteilijalle kuluitta käyttöön. Siinä, miten suuren osan rahoituksesta voi laskea vuokratuottojen varaan ja minkä tasoista vuokraa residenssi perii, on suositeltavaa ottaa huomioon käyttäjien eli taiteilijoiden rajallinen maksukyky ja -halu; taiteilija joutuu usein maksamaan vuokraa samanaikaisesti myös kotimaassaan. Tuntuva vuokra perivä residenssi ei voi edellyttää taiteilijavierasta osallistumaan lisäksi korvauksetta paikalliseen toimintaan tai tuotantoihin.

Suomessa on viitisentoista residenssiä, jotka tarjoavat taiteilijalle tilan ilmaiseksi käyttöön (muun muassa Platform Residency Program, Ateljé Stundars, SUMU). Muutamissa residensseissä vuokra on korvattavissa jollain muulla tavalla, esimerkiksi teoksina tai opetuksena. Vuokraa perivistä residensseistä noin puolet on taiteilijan maksukykyä ajatellen kohtuullista kuukausivuokratasoa eli noin 200–400 euroa/kk. Ylin kuukausivuokrataso residensseissä on noin 700 euroa/kk. Mikäli vuokra määritetään hyvin korkeaksi, riskinä on, että se voi näkyä residenssin käyttöasteessa.

Residenssijaksoja voi tarvittaessa hinnoitella eritasoisiksi vaikka vuodenaikojen tai hakemusten määrän mukaan. Lisäksi tilankäyttöön liittyvien kulujen kohdalla on päätettävä, peritäänkö vuokra mahdollisilta mukana tulevilta henkilöiltä, esimerkiksi perheeltä. Vuokraperusteisissa residensseissä taiteilijalta on hyvä pyytää varausmaksu ja/tai vuokravakuus joko heti rekisteröityessä tai viimeistään kolme kuukautta ennen residenssin aloitusta. Tämä varmentaa sitovan saapumisen.

Osa residensseistä ohjeistaa taiteilijoita hakemaan tukea ja apurahoja lähtömaasta tai lähetystöstä ja kulttuuri-instituuteista. Residenssintarjoajan on näissä tapauksissa syytä varautua siihen, että taiteilija ei saa rahoitusta ja ilmoittaa tästä lyhyellä varoitusaajalla. Tätä varten on hyvä valita henkilöitä myös varasijalle ja mahdollisesti perii peruutusmaksu, tietty prosenttiosuus vuokrasta peruutusajasta riippuen.

Residenssien kansainvälisen verkoston Res Artisin yleiskokous ja konferenssi järjestettiin vuonna 2002 Helsingissä. Kokous keräsi yhteen yli sata residenssiorganisaatioiden edustajaa eri puolilta maailmaa.

TILAT

TYÖSKENTELYN VAATIMUKSET

Useimmiten residenssit tarjoavat tilat sekä asumiseen että taiteelliseen työskentelyyn. Residenssi voi tarjota varta vasten taiteelliseen työskentelyyn rakennetun ateljeen tai tilana voi olla uusiokäytössä oleva vanha rakennus kuten vanha koulu tai teollisuusrakennus. Residenssikäyttöön on usein myös otettu tiloja, joilla on tärkeä merkitys paikkakunnan kulttuurissa.

Työtila voi olla oma tai jaettu tai käytössä voi olla taiteilijayhteisöjen hyvin varustettuja työpajoja, joissa on ammattimaiset työskentelyvälineet (esim. Grafiikka- ja valokuvakeskus Ratamo Jyväskylässä). Joissain residensseissä työskentely voi tapahtua myös residenssiin liittyvässä taiteenalan laitoksessa. Työtilaratkaisu voi olla jätetty myös osin avoimeksi, esimerkiksi yhteisötaiteilijat voivat työskennellä residenssin eri yhteistyökumppanien tiloissa projektista riippuen. Kuraattoriresidensseissä työhuonevaatimus voi täytyä jo pienen vierashuoneen muodossa. Luova työ voi tapahtua myös työtilan tai studion ulkopuolella.

Isoissa residenssikeskuksissa on työtilojen lisäksi tiloja näyttelyille ja muulle toiminnalle. Työtilan – ateljeen – yksityinen tila limittyy residensseissä julkiseen, kun keskittymistä vaativan työn yksinäisyys vaihtuu vierailuihin tai tila muuttuu näyttämöksi luentosarjoille, taiteilijaesittelyille tai avoimet ovet -tapahtumille.

Kuvataiteilijoille suunnatuissa residensseissä keskeisiä huomioitavia vaatimuksia ovat sekä päivänvalo että keinvalo, korkea tila, tietynlaiset seinärakenteet ja kiinnityspinnat, vesipiste ja työvälineiden puhdistusmahdollisuudet. Tarkempia ohjeita vaatimustasosta saa Rakennustieto Oy:n ohjekortista RT 94-10819, joka on julkaistu vuonna 2004. Ohjekortin voi hankkia verkkokaupasta osoitteesta www.rakennustietokauppa.fi.

Myös muilla taiteenaloilla on erityisvaatimuksia työskentelyyn, esimerkiksi tanssijoilla joustava tanssilattia ja kirjailijoilla ergonominen työtuoli. Esittävien taiteiden kohdalla työskentely residenssissä on usein alan taidelaitosten tiloissa tapahtuvaa, sillä tuotannoissa tarvitaan ammattimaiset harjoitus- ja esitystilat.

Taiteenalasta riippumatta työskentelytilan on täytettävä turvallisuuden ja terveellisyysvaatimukset. Ilmanvaihdon, paloturvallisuuden, äänieristyksen, sähkölaitteiden ja rakenteellisen turvallisuuden tulee olla asianmukaisessa kunnossa.

VARUSTAMINEN

Residenssin tulee yleensä tarjota asumisen ja työskentelyn perusvarustus. Residenssin luonteesta riippuu, mikä on laatutaso ja varustetaanko työskentelytila tiettyä taiteenalaa silmällä pitäen. Residenssitiloja varustettaessa tulee ottaa huomioon myös turvallisuusriskit ja huolehtia, että tiloista löytyvät palovaroitimet, sammutuspeite, sammutin ja ensiapupakkaus. Residenssitilassa on hyvä olla myös luettelo varusteista – toisaalta tiedoksi taiteilijalle, toisaalta muistilapuksi varustehankinnoista residenssin ylläpitäjälle.

Asumisen vähimmäistasoon kuuluvat peruskalusteet, esimerkiksi asuintilassa parisänky tai vuodesohva, keittiössä mikroaaltouuni, jääkaappi ja liesi. Perusvarustukseen voi lukea myös keittiötarvikkeet, kahvinkeitin, pesukoneen, pölynimurin, siivous- ja kodinhoitovälineet sekä vuode- ja liinavaatteet. Residenssistä riippuen taiteilijoiden käytössä on usein myös polkupyörä, radio, TV ja dvd-soitin sekä residenssin matkapuhelin, valmis prepaid-liittymä ja sim-kortti.

Tilan varustaminen työskentelyyn ei välttämättä edellytä suuria investointeja tai laitteistoja, mikäli residenssi on suunnattu esimerkiksi kuvataiteilijoille tai kirjailijoille. Internet-yhteys on osa perusvarustusta, jolloin taiteilija saa joko omalla kannettavalla tai residenssin tietokoneella yhteyden verkkoon. Lisäksi joko työtilassa tai muualla residenssikeskuksen tiloissa tulisi olla käytettävissä tulostin ja skanneri. Työskentelyyn sopivat säädettävät työpöydät ja työtuoli ja mahdolliset pyörillä liikuttavat apulasit. Residenssikeskukselle on myös eduksi, mikäli se voi tarjota taiteilijoiden käyttöön teknisiä työvälineitä, kuten digijärjestelmä- tai videokameran ja videotykin, tarvittaessa vakuutta vastaan. Työtiloihin voi resurssien ja tarpeiden mukaan hankkia myös joitain perustyökaluja.

VAHINGOT

Residenssin tarjoajan tulee kiinnittää huomiota turvallisuusriskeihin ja suojata sekä asuin- että työtilat vakuutusin vahinkojen (tulipalo, varkaus, vesivahinko tms.) varalta. Residenssiin tulevalta taiteilijalta tulee edellyttää, että hän huolehtii omasta matkavakuutuksestaan. Taiteilijan tulee lisäksi vakuuttaa omat

Yhä useammissa residenssiohjelmissa järjestetään myös yleisölle avoimia luentoja, keskustelutarjoja tai työpajoja. Kiasmassa syyskuussa 2012 järjestetyssä HIAP Talks -keskustelutarjassa teemana oli "Art as Social Design".

teoksensa ja työvälineensä, mikäli matkavakuutus ei kata niitä. Joissain tapauksissa residenssin tarjoajan on varauduttava ottamaan vakuutus mahdollisten onnettomuuksien varalle myös taiteilijalle (muun muassa Pèpinières-taiteilijavaihto-ohjelmassa mukana olevilta residensseiltä edellytetään tätä).

TAITEILIJAT

HAKU- JA VALINTAPROSESSI

Huolella ja johdonmukaisesti toteutettuja taiteilijavalintoja ja valintaprosessia on pidetty hyvän residenssitoiminnan laatuksena.³⁰ Taiteilijoiden valintakriteerit määrittävät, millaisia taiteilijoita residenssiin hakeutuu ja millaiseksi residenssiohjelma muotoutuu. Hakutiedotuksessa ja valintaprosessissa hakijan tulee saada ainakin seuraavat tiedot: tietoa residenssin järjestäjästä, siitä mitä vuokra ja stipendi sisältävät tai edellyttävät, tietoa residenssin käytännönoloista sekä ohjelman ja tilojen kuvaus.

Residenssi voi kutsua taiteilijoita joko kutsumenettelyllä (kuratointi), avoimen haun kautta tai sekä että. Mikäli residenssi harjoittaa taiteilijavaihtoa, lähetävä ja vastaanottava taho osallistuvat usein molemmat taiteilijoiden valintaan. Avoimessa haussa hakuaika voi olla rajattu tai jatkuva. Hakuajan on kuitenkin hyvä päättyä viimeistään noin kuusi kuukautta ennen residenssijakson alkua, jotta valittu taiteilija ehtii huolehtimaan lähtöön liittyvistä käytännön järjestelyistä ja myös residenssintarjoajalle jää riittävästi aikaa valmisteluihin.

Useimmilla residensseillä on oma hakulomake tai tietyt ehdot hakemusten muotoiluun varten. Internetissä tehtävää sähköistä hakulomaketta käytetään enenevässä määrin. Esimerkiksi maksuttomassa Google-dokumentissa on mahdollista luoda hakulomake tietojen keräämistä varten (www.google.com/google-d-s/intr/fi/documents). Kaavakkeesta on apua perustietojen hallinnassa ja hakijoita koskevien tilastojen keräämisessä.³¹ Kyseiseen lomakkeeseen ei tosin saa liitetiedostoja. Laajojen liitetiedostojen tallentamiseen ja jakamiseen löytyy lähinnä maksullisia palveluja kuten Dropbox, Wufoo ja Slideroom. Hakemuksen liitteeksi residenssit pyytävät yleensä hakijoilta CV:n, työsuunnitelman ja muutamia teosnäytteitä.

Taiteilijavalintojen perusteena ovat yleensä taiteelliset kriteerit, ammatillinen taso sekä työsuunnitelma ja sen soveltuvuus residenssiympäristöön. Haussa voidaan huomioida, kenen taiteilijan työskentelyä juuri tämä residenssimahdollisuus edistäisi parhaiten. Residenssiohjelman sisällöstä riippuen valintakriteereissä

voi olla myös muita kuin taiteelliseen toimintaan suoraan liittyviä. Kriteerit ja valintaprosessin kuvaus tulisi kertoa residenssin internet-sivuilla.

Taiteilijavalinnat tekevissä juryssä on tärkeää olla jäsenenä taiteen tai tieteen asiantuntijoita, joilla on tarvittava asiantuntemus ja kokemus hakemusten ja taiteellisen tason arviointiin, sekä mahdollisesti kyseisen alan taiteilijoita (vertaisarviointi). Hakemusten käsittelyssä on hyvä kiinnittää huomiota jääviyskysymyksiin: arvioijien tulee ilmoittaa päätöksentekoprosessiin vaikuttavat mahdolliset sidonnaisuudet, ja eturistiriitatilanteissa he eivät saa osallistua kyseistä residenssipaiikkaa koskevaan päätöksentekoon.³²

SOPIMUS- JA ASIAPAPERIT

Kun taiteilijavalinta on tehty, tulee taiteilijalle toimittaa kirjallinen ilmoitus myönnetystä residenssijaksosta tai stipendistä. Tämä virallinen kutsu tai residenssin vahvistava kirje voi toimia myös asiantuntijalausuntona tai liitteenä taiteilijan viisumi-, apuraha- ja avustushakemuksissa. Kutsuun voi sisältyä residenssin lyhyt esittely ja arvio residenssin merkittävydestä. Lisäksi voi tuoda esille, mikäli residenssi on osa laajempaa pitkäkestoista yhteistyötä.

Taiteilijan kanssa kannattaa solmia kirjallinen residenssisopimus, joka sekä vahvistaa residenssin että yksilöi sen sisällön ja ehdot (tarkka kesto, rahoitus, käytettävissä olevat tilat, oikeudet ja velvollisuudet). Sopimuksessa voidaan mainita myös se, odotetaanko taiteilijalta osallistumista toimintaan tai tuotoksia vai saako hän työskennellä vapaasti ilman että esittää näkyviä tuloksia, sekä se, millaista teknistä tukea on mahdollisesti tarjolla. Sopimukseen on hyvä kirjata, että residenssintarjoaja varaa oikeuden muutoksiin tai sopimuksen peruuttamiseen mahdollisissa force majeure -tilanteissa tai ennalta-arvaamattomista pakottavista syistä (ks. residenssisopimusmallit kirjan lopussa).

Tuotantoresidenssien sopimukseen kirjataan tarkemmin, mitä on sovittu tiedotuksesta, markkinoinnista, tekijänoikeuksista, tuotannon kuluista ja mahdollisista tuloista. Lisäksi sopimuksessa voidaan mainita, kuka vastaa vakuutuksista.

Residenssisopimus voi olla lyhytkin, jos sen liitteenä on residenssin tarkempi ohjesääntö, jota taiteilija sitoutuu sopimuksessa noudattamaan. Sopimukseen kannattaa kirjata myös, että taiteilijan tulee residenssin päättyessä täyttää palautelomake tai toimittaa vapaamuotoinen raportti oleskelusta ja

työsuunnitelman toteutumisesta. Palautteen saaminen on tärkeää residenssin oman toiminnan arvioinnin, kehittämisen ja uudistumisen kannalta.

TALON SÄÄNNÖT JA OHJEET TAITEILIJALLE

Residenssin tarjoajan tulee tehdä talon ohjekirja, josta löytyvät tärkeimmät tiedot, ohjeet ja säännöt ja joka on aina näkyvillä residenssissä. Talonkirjaan voi koota myös muuta oheismateriaalia, esimerkiksi tilojen pohjapiirustuksia, alueen karttoja ja palvelujen yhteystietoja (lääkäri, sairaala, apteekki, kopioliike jne.). Lisäksi talonkirjan on hyvä sisältää paikallisten taideinstituutioiden ja taiteellisen työhön liittyvien tarvikeliikkeiden yhteystiedot. On suositeltavaa, että talon ohjeiden lisäksi residenssissä on erikseen näkyvillä turvallisuusohjeet, esimerkiksi hätänumero ja paloturvallisuusohje.

Residenssin säännöt ja ohjeet (ks. Ohjeet taiteilijalle -mallit kirjan lopussa) on hyvä toimittaa taiteilijalle jo ennen hänen residenssiin saapumistaan. Ohjeistus voi olla saatavilla myös residenssin internet-sivuilla (tarvittaessa kirjautumisen salasanalla). Ohjeistus on syytä käydä läpi vielä yhdessä taiteilijan kanssa hänen saavuttuaan.

Usein hyvä tietolähde taiteilijalle on aikaisempien residenssitaiteilijoiden jättämä palaute, vinkit ja kirjoitukset, joita varten residenssissä voi olla erillinen vieraskirja. Tarvittaessa myös vieraskirja voi olla internet-sivustolla. Esimerkiksi Särön residenssi Berliinissä pitää internetissä avointa vieraskirjaa, jonne taiteilijat kirjoittavat ja lataavat kuvia. Vieraskirjan käyttämistä varten taiteilijat saavat henkilökohtaisen käyttäjätunnuksen ja salasanan.³³

TAITEILIJALLE TARJOTUT PALVELUT JA TUKI

Residenssin on sen sisällöllisten tavoitteiden ja taloudellisten resurssien pohjalta määriteltävä, mitkä kulut kattaa residenssintarjoaja, mitkä vierastaiteilija ja millaisia palveluja ja mitä tukea residenssi pystyy taiteilijalle tarjoamaan. Sen, mitä taiteilijalta odotetaan, täytyy olla aina suhteessa siihen, mitä residenssikeskus tarjoaa.

Työ- ja asuintilan lisäksi parhaiten resurssoiduissa residenssikeskuksissa taiteilijalle tarjotaan elinkustannukset ja matkakulut kattava stipendi sekä residenssitukipalvelut, jotka voivat käsittää keskuksen tarjoamaa ammattimaista tukea työskentelyyn (tekninen henkilökunta, tuottaja tms.). Lisäksi tarjotaan yhteyksiä ja tapaamisia paikallisten kulttuuri- ja taidealan toimijoiden, kuten taiteilijoiden,

galleristien ja kuraattorien, kanssa ja töiden ja prosessien esittelyä esimerkiksi Artist Talk - tai Open Studio -tilaisuuksissa. Taiteilijoita voidaan tukea myös tuotantojen tekemisessä tai näyttelyn tai julkaisun toteuttamisessa. Sijainniltaan syrjäisissä residensseissä taiteilija voi tarvita tukea ja palveluita myös arkipäiväisiin toimiin kuten kuljetuksiin ruokaostoksille.

Taiteilijalle tärkeitä resursseja voivat olla myös ammattimaiset työvälineet tai jokin yhteisö. Yhteisö voi olla taiteilijoiden tai muiden taiteen ammattilaisten yhteisö tai esimerkiksi yhteisötaidepohjaisissa residenssiohjelmissä jokin taiteilijan projektiin liittyvä taidekentän ulkopuolinen yhteisö, joka verkottuu näin residenssiohjelmaan. Residenssin henkilökunta voi erilaisilla ratkaisuilla auttaa taiteilijoita kohtaamaan toisensa ja jakamaan asioita sekä edistää uutta yhteisöllisyyttä, muun muassa järjestämällä residenssitaitteilijoille yhteisiä ruokailuherkkiä. Esimerkiksi Saaren kartanossa taiteilijat kokoontuvat viikoittain brunssille.

TUEN MAKSAMINEN

Residenssit voivat tukea residenssitaitteilijan työskentelyä eri tavoin. Taiteilijan ostamia materiaaleja voidaan korvata kuitteja vastaan tai residenssi voi maksaa taiteilijalle apurahan. Sopiva tapa riippuu residenssin organisaatiomuodosta, minkä lisäksi tulee huomioida verotukselliset tekijät. Koska verotusta koskevat säädökset voivat muuttua tai niiden tulkinta jossain määrin vaihdella, ohjeita on aina syytä pyytää tarvittaessa suoraan verottajalta.

Residenssi maksaa materiaalikorvauksia kuitteja vastaan:

Raumars taiteilijavierasohjelma maksaa residenssitaitteilijan projektin materiaalikulut kuitteja vastaan, enintään 300 euroa/kk. Mikäli projektikuluista ei ole kuitteja, on toisinaan voitu korvata esimerkiksi osa taiteilijan lentolipusta.

Residenssi maksaa stipendin tai apurahan:

- Saaren kartanon residenssiin kuuluu kuukausiapuraha, 1 900 euroa.
- Taiteilijavaihto-ohjelmissä apuraha tulee usein taiteilijan kotimaasta; esimerkiksi Ateleesäätiön Tapiolan vierasateleeseen saapuva taiteilija saa apurahan Quebecin taiteen keskustoimikunnalta. Vastavuoroisesti Quebeciin residenssikeskukseen lähtevä suomalaistaiteilija on hakenut valtion taiteilija-apurahaa vastaavaa residenssiavustusta Taiteen keskustoimikunnalta.

Taiteelliseen työskentelyyn myönnetty apurahat ovat verovapaita seuraavissa tapauksissa:

1. Apurahan myöntäjä on valtio, kunta tai muu julkisyhteisö.

2. Säätiöltä tai rahastolta sekä esimerkiksi rekisteröidyltä yhdistykseltä tai osakeyhtiöltä saadut stipendit ja muut apurahat ovat verovapaita valtion taiteilija-apurahan vuotuisen euromäärään saakka huomioden mahdolliset sallitut kuluvähennykset (vuotuisen apurahan suuruus löytyy osoitteesta www.taiteenkeskustoimikunta.fi). Jotta stipendi olisi verovapaa, sen tulee lisäksi olla maksajan kannalta vastikkeeton suoritus eikä sen myöntämisestä saa aiheutua maksajalle taloudellista tai muuta hyötyä. Stipendin antaja ei siis voi vaatia stipendin saajalta antajaa hyödyttävää työsuoritusta. Stipendiä pidetään vastikkeettomana, vaikka se olisi myönnetty tukemaan stipendin saajan hakemuksessa esittämän työsuunnitelman toteutumista.

Sen sijaan muuhun kuin taiteen harjoittamista, tieteellistä tutkimusta tai opintoja varten saadut apurahat ovat veronalaisia eli jonkin tietyn työn tekemistä varten stipendin nimellä saatu korvaus on veronalaista tuloa. Apurahojen maksajan on ilmoitettava maksamansa stipendit ja apurahat verottajalle.³⁴ Tarkempia lisätietoja apurahojen verotuksesta löytyy osoitteista www.vero.fi ja www.saatiopalvelu.fi. Taiteilijoille on lisäksi oma vero-opas Suomen Taiteilijaseuran sivuilla www.artists.fi. Ulkomailta Suomeen tulevien taiteilijoiden työn verotusta on tarvittaessa suositeltavaa selvittää verohallinnolta (lisätietoja muun muassa osoitteesta www.vero.fi > *Syventävät vero-ohjeet* > *Kansainväliset tilanteet* > *Ulkomailta Suomeen tulevan verotus*).

Apurahan myöntäjällä on velvollisuus tehdä ilmoitus myöntämistään apurahoista Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melalle, mikäli työskentelyn kesto on vähintään neljä kuukautta ja myönnetty apuraha on vähintään 1184,31 euroa (vuoden 2012 tasossa). Tietyin edellytyksin vakuuttamisen piiriin kuuluu myös ulkomaalaisen Suomessa tekemä apurahatyö, ks. tarkemmin www.mela.fi > *Vakuutusturva* > *Apurahansaajat*.

ULKOMAALAISENA SUOMESSA

Ulkomaisella taiteilijalla, joka on EU:n kansalainen, tulisi olla sairaanhoitoa varten kotimaasta hankittu ilmainen eurooppalainen sairaanhoitokortti (European Health Insurance Card, EHIC). Äkillisen sairastumisen, tapaturman tai muun

erityisen syyn (esim. raskaus, synnytys ja pitkäaikaissairaus) kohdalla kortilla saa sairaanhoitoa samaan hintaan ja samalla tavalla kuin maassa asuvat henkilöt.

Oikeus sairaanhoitoon ulkomailla on määritelty EU-lainsäädännön nojalla EU- ja Eta-maissa (Norja, Islanti ja Liechtenstein) sekä Sveitsissä ja sosiaaliturvasopimuksen nojalla Australiassa. Myös Kanadan Quebecin osavaltion, Chilen ja Israelin kanssa on solmittu sosiaaliturvasopimukset, jotka vaikuttavat joissain tilanteissa sairaanhoito-oikeuteen. Muiden maiden kansalaisilta veloitetaan julkisesta terveydenhoidosta täysi hinta. Suomessa eurooppalaisen sairaanhoitokortin saa Kelasta, ja Kelan internet-sivuilta (www.kela.fi) löytyy asiasta lisätietoja.

Yksi kansainväliseen taiteilijaliikkuvuuteen liittyvä haaste on oleskelulupa- ja viisumiasiat. Kulttuurialan liikkuvuutta edistävä On the Move -verkosto tekee näistä parhaillaan selvitystä ja pyrkii etsimään keinoja, joilla esimerkiksi residenssit voivat tukea erityisesti EU:n ulkopuolelta tulevia taiteilijoita ja välittämään tietoa aiheesta sekä kansallisille että EU-tason poliittisille päättäjille. Selvityksen valmistuttua 2013 sen tulokset esitetään julkaisuna ”Charter for a Sustainable and Responsible Cultural Mobility” osoitteessa <http://on-the-move.org/>. Myös Res Artis on mukana työryhmässä, joka pyrkii ratkomaan näitä kysymyksiä EU-tasolla.

Yleisesti viisumivollisen maan kansalaisella tulee olla viisumi saapuessaan Suomeen. Viisumin myöntää Suomen edustusto ulkomailla. Viisumista ja viisumivollisuudesta saa lisätietoa Suomen edustustoista ja ulkoasiainministeriön internet-sivuilta www.formin.finland.fi.

EU:n jäsenmaiden, Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa Suomeen. Oleskelu tulee kuitenkin rekisteröidä paikallisella poliisilaitoksella viimeistään kolmen kuukauden kuluttua maahan saapumisesta. Muiden maiden kansalaisilta vaaditaan oleskelulupa, jos he aikovat olla Suomessa yli kolme kuukautta.

Ensimmäistä oleskelulupaa on haettava ennen Suomeen tuloa hakijan kotimaassa olevasta Suomen edustustosta.³⁵ Lisätietoa lupa-asioista saa muun muassa seuraavilta internet-sivuilta: ulkoasiainministeriö (www.formin.finland.fi), maahanmuuttovirasto (www.migri.fi), poliisi (www.poliisi.fi) ja väestörekisterikeskus (www.vrk.fi).

Jotta residenssitaiteilija saa lupa- ja viisumiasiat hoidettua sujuvasti, on suositeltavaa, että myös residenssikeskus on yhteydessä siihen Suomen edustustoon,

jonka alueeseen taiteilija kuuluu. Työlupaa taiteilijat eivät residensseihin yleisesti tarvitse toimiessaan vapaina taiteilijoina.

TOIMINTA

TIEDOTUS JA MARKKINOINTI

Residenssille on hyvä suunnitella oma visuaalinen ilme logoineen, jota käytetään kaikessa tiedotuksessa ja asiakirjoissa. Pääasiallinen tiedotuksen ja markkinoinnin väline on residenssin omat internet-sivut, joille on koottu tiedot ja luonnehdinta residenssiohjelmasta, majoitus- ja työtiloista, avoimista hauista ja hakukäytännöistä sekä residenssintarjoajasta. Sivulla voi olla myös uutis- tai ajankohtaisosio. Osa residensseistä esittelee verkkosivuillaan myös residenssissä työskennelleet taiteilijat ja heidän työnsä.

Viestinnässä voi miettiä, miten hyödyntää luontevasti sosiaalista mediaa, esimerkiksi Facebookia (sivu tai keskusteluryhmä) tai Twitteriä. Facebookin kautta voi pitää yhteyttä aiempiin residenssitaiteilijoihin tai muihin residenssistä kiinnostuneisiin tahoihin, välittää tietoa paikallisista asioista tai tunnelmista ja sinne voi koota laajempaa kuvamateriaalia. Residensseillä voi olla sivuilla myös taiteilijavieraiden blogi, joka toimii ikään kuin avoimena vieraskirjana.

Osa residensseistä hyödyntää myös sähköpostitse lähetettäviä uutiskirjeitä viestintä- ja markkinointitarkoituksiin. Uutiskirjeen voi luoda ja lähettää esimerkiksi MailChimp-ohjelman kautta <http://mailchimp.com/>.

Residenssien kannattaa listautua residenssiohjelmista maailmanlaajuisesti tiedottaville internet-sivuille, joista keskeisiä ovat Res Artis ja Trans Artists. Residenssihakujen tiedotus toimii hyvin näiden verkostojen kautta. Muita mahdollisia markkinointikanavia residenssitiedotteiden sähköpostijakeluun voivat olla esimerkiksi uusi taiteilijoiden online-yhteisö Wooloo.org tai muut kansainväliset internetissä toimivat tiedotuskanavat kuten Artfox, <http://artfox.com/>.

Viestintää varten residenssin täytyy ylläpitää omaa osoitteistoa ja sähköpostilistoja, joissa on mukana paikallinen ja kansallinen media, erityisesti taiteilijajärjestöt sekä muut mahdolliset kohde- ja sidosryhmät. Kohdennettua viestintää ja yhteydenpitoa päättäjiin ja rahoittajiin on myös hyvä käyttää harkitusti. Hyvänä

käytäntönä Ateljeesäätiö suosittelee, että residenssistä annetaan tiedotuksessa ja markkinoinnissa todenmukainen kuva.

Uudesta residenssistä kerrotaan medialle jo kehittämishankkeen käynnistyessä. Tiedotusta ja mainontaa voi harkita myös kyseisen taiteenalan lehdissä. Residenssiohjelma voi näkyä julkisuudessa sen järjestämien tapahtumien tai taiteilijan työskentelyn seuraamisen kautta. Erillinen lehdistöseuranta voi osoittaa residenssin tuovan näkyvyyttä paikkakunnalle, mikä voi olla yksi toiminnan peruste rahoitusta anottaessa.

Kansainvälisissä tapaamisissa tai muissa näkyvyyttä vaativissa tilaisuuksissa on eduksi, että residenssistä on painettu suomen- ja englanninkielinen esite, jota voi

Kuva- ja tekstiilitaiteilija Niran Baibulat aloitti työskentelyn Saaren kartanon residenssissä syksyllä 2010 kävely- ja pyöräretkillä lähimaastoon. Hän tallensi paikan tietoja muun muassa mitaten vanhojen puiden välisiä etäisyyksiä kävellen ja virkaten. Residenssissä syntynyt teos *Tammimäki 3416 askelta* oli esillä Hyvinkäällä *Puun taju* -nykytaidetapahtumassa 2011. Baibulatin työtapa kuvaa hyvin nykyaikaisille tyypillistä paikkasidonnaista ja prosessinomaista työskentelyä.

Kuvataiteilija Jaakko Niemelä kertoi taiteilijan työstä Mietoisten lähikoulujen oppilaille vuonna 2009 Saaren kartanon kuvataiteilijan työtilassa.

jakaa kiinnostuneille. Tiedotusta ja markkinointitarpeita palvelee hyvin myös residenssin ja taiteilijoiden työn dokumentointi.

TALOUSHALLINTO JA VEROTUS

Residenssin tulee noudattaa kirjanpitolakia ja hyvää kirjanpitolapaa, ja sen tilintalouden toiminnantarkastuksen on oltava asianmukaisesti järjestetty. Kirjanpito on järjestettävä siten, että varojen käyttöä koskevat tiedot voidaan helposti selvittää ja tarkastaa kirjanpidosta. Jos valtionavustuksen määrä on yli 10 000 euroa, suositellaan, että käytössä on auktorisoitu tilintarkastaja silloinkin, kun laki ei sitä edellytä.

Verotuskysymykset on syytä selvittää tapauskohtaisesti veroviranomaisen kanssa. Vierastaiteilijan verotus hänen Suomessa saamistaan tuloista riippuu muun muassa siitä, onko residenssin pituus yli vai alle kuusi kuukautta ja mistä maasta residenssitaiteilija tulee. Suomella on eri maiden kanssa verotussopimuksia, joiden perusteella määritellään esimerkiksi verovapaus ja verotusaste.

Residenssiä hoitavan yhteisön toiminnan verotus on myös syytä tarkistaa veroviranomaisilta. Tulo- ja varallisuusverolain mukaan yleishyödyllisen yhteisön harjoittamaa yleishyödyllistä toimintaa ei veroteta. Vaikka residenssitoimija olisi yleishyödyllinen eli yleiseksi hyväksi toimiva yhteisö, jonka tarkoituksena ei ole tuottaa taloudellista etua osallisille, voidaan osa sen toiminnasta katsoa verotettavaksi elinkeinotoiminnaksi. Verotuksesta saa parhaiten tietoa verohallinnon internet-sivuilta www.vero.fi.

ASIAKIRJAMALLEJA

RESIDENSSISOPIMUS

MALLI A

Tämä lyhyt sopimusmalli on laadittu residensseille, joissa taiteilija saa keskittyä omaan työkentelyyn ja saa tukea elinkustannuksiin ja materiaaleihin, mutta se on sovellettavissa myös muihin residenssityyppeihin. Kuvitteellinen sopimusmalli on saatu Trans Artists -organisaatiolta, ja sitä on osin muokattu suomalaiseen käytäntöön sopivaksi.³⁶

CONTRACT (A)

TO: Artist

DATE:

We hereby confirm that you will be the guest of A during the period extending: from XX until XX

A PROVIDES:

1. Apartment and studio, located at (address). The studio (XX m²) is divided in a living room with adjoining kitchen, a bedroom with adjoining lavatory and shower cabinet, and a XX m² workshop.

The studio is fully equipped as a residence, i.e. including kitchen utensils, television-video, radio, bedding, towels, small laptop and internet.

The workshop is equipped with basic tools and materials which, at the Artist's request, may be completed with tools and materials he/she requires.

2. The Artist will receive from A a monthly living allowance and a work budget. The living allowance amounts to Euro XXX a month. The work budget is Euro XXX a month.

3. Accident, legal liability and medical insurance's, all costs company, is not compensated by A, unless previously agreed upon by A.

4. Co-operation, contacts and information for the purpose of the work and study program for the accommodation period.

THE ARTIST PROVIDES:

5. The Artist declares to be familiar with the objectives of the Foundation and declares that during the accommodation period he/she will respect these in each and every way.

6. The Artist declares that he/she will respect all the persons working in the studio building and all persons and institutions which the Foundation will introduce the artist to.

7. When the Artist leaves the studio at the end of the contract period, A will together with the Artist choose one of the works made by the Artist for A's collection. A will subsequently become owner of this work.

8. At the end of the contract period, the Artist is obliged to clean the studio and the living area and to leave the studio and living area in the same condition as on arrival. On arrival, the Artist

will lay down Euro 100 as deposit for studio key, laptop and internet Usb key. On departure, A will refund the Euro 100 deposit money to the Artist.

(the address of the studio)

SIGNATURE

Artist _____ A (organisation) _____

MALLI B

Tämä yksityiskohtainen sopimusmalli on asiantuntevasti laadittu residenssiohjelmalle, joka kattaa taiteilijan asuin-, työskentely- ja elinkustannukset. Se on tarvittaessa sovellettavissa muunkin tyyppisiin residensseihin.³⁷ Mikäli residenssijaksoon liittyy näyttely tai muu tuotanto, siitä tehdään erillinen sopimus, joka liitetään residenssisopimuksen liitteeksi.

RESIDENCY AGREEMENT

CONTRACTING PARTIES

Organizer _____

Address _____

Zip code _____

City _____

Email _____

Telephone _____

Business ID _____

hereinafter B,

and

Name of the person _____ (hereinafter "Guest")

Date of birth _____

Street address _____

Zip code _____

City _____

Country _____

Email _____

Phone (incl. int. country code) _____

RESIDENCY LOCATION AND PERIOD

Residency location and period _____

If the Guest wishes to change the residency period after signing the Residency Agreement, B is not in a position to guarantee the availability of any alternative residency period. However,

any request to change the residency period must be submitted by the Guest to B no later than three months before the commencement of residency.

For security reasons, Guest shall inform B Staff about all overnight visitors in her/his residency apartment and all periods when she/he will be absent from the apartment more than one night.

PURPOSE OF THE RESIDENCY AND SUBJECT MATTER OF THE RESIDENCY AGREEMENT

The purpose of the residency is – within the B – to offer the Guest the opportunity to focus on creative work in accordance with his or her personal work plan; to develop their professional practice in interaction with B Staff and the community of residency guests at B; to strengthen their international professional networks; to become familiar with the local art scene; and to build contacts with art institutions and professional individuals in Finland.

By this Residency Agreement, the Contracting Parties agree on the practical arrangements for the residency subject to the following terms and conditions.

(OPTION): Additionally, the Residency Agreement includes provisions on the arrangements for the production of artistic works (and/or a potential exhibition) in accordance with the plans attached hereto (Appendices X, X).

RESIDENCY CONTENT

Accommodation and other amenities provided by B

For the duration of the residency, B shall provide the Guest with a studio apartment/guest room to be used by the Guest at her/his discretion including assistance from B's staff. Additionally, the Guest will be able to borrow and use a bicycle, a mobile phone, a travel card for local public transport as well as B's other tools and materials, subject to availability.

The Guest agrees to comply with the house rules and regulations issued by B for the residency premises, the instructions and user manuals for any borrowed movables, tools or equipment as well as any other instructions given by the staff regarding the residency. The Guest is liable for all keys issued and assets borrowed to their full replacement value.

Programme activities of the B residency community

B shall offer the Guest the opportunity to participate in the programme activities of the B residency community, whether internal or open to the public. Additionally, the Guest will be free to propose programme activities in B's premises related to the Guest's personal artistic pursuits.

If B approves the Guest's proposal for a specific programme activity, it will be coordinated and implemented by the Guest and B jointly. B reserves the absolute and unilateral right to cancel at its discretion - without giving particular reason or prior warning - any programme activity already agreed upon with the Guest.

Primary responsibility for the content planning of the programme activity proposed by the Guest shall lie with the Guest. Unless otherwise agreed in writing, the Guest shall assume full liability for any additional expense incurred as a result of the programme activity proposed by

the Guest, with the exception of a reasonable work contribution by B's permanent staff. The Guest shall also be responsible for ensuring that the programme activity does not include any offensive content or violate any laws or statutes.

Travel expenses (Option)

B shall reimburse the expenses incurred by the Guest for travel from the place of domicile to B (City) and back according to the most affordable means of transport in accordance with a predefined mutually agreed travel plan. Travel expenses shall only be reimbursed for a return trip between the Guest's domicile and the residency location. If the Guest wishes to change the travel route after the reservation of the tickets, any expenses arising from such a change shall be paid by the Guest.

Aside from the price of tickets, any visa fees payable to a Finnish mission abroad are also eligible for reimbursement as travel expenses; however, the cost of any travel insurance required as a pre-condition for a visa or other similar expenses are not eligible for reimbursement.

As a rule, B shall reserve and acquire the tickets in advance in accordance with the travel plan presented by the Guest. However, B reserves the right, if necessary, to make changes to the travel plan presented by the Guest. Travel expenses for reservations made and paid for by the Guest are only eligible for reimbursement subject to prior written approval by B provided that a full disclosure of all the travel arrangements and expenses is made to B before the tickets are reserved.

A precondition for the reimbursement of travel expense is that the Guest submits the original travel records (tickets, boarding pass stubs, etc.) to B. Original travel records are also to be submitted to B when the tickets are reserved and acquired by B. Travel expenses will not be reimbursed on the basis of receipt copies.

Working Grant (Option)

For the duration of the residency (or) from _____ 201_ to _____ 201_ , B shall pay to the Guest a Working Grant of XXX € per day.

The Grant is intended to enable the Guest to concentrate on her/his artistic practice and to realise her/his personal working plan during the residency. The Grant is available to the Guest at her/his discretion based on her/his participation in the residency programme. The Guest has no obligation to report the use of the Working Grant to B nor to provide receipts or other documentation on the use of the Grant. However, as the Grant is intended to support the Guest's practice during the residency, periods of absence from the residency will result as a deduction in the amount of the Working Grant. The payable amount of the working grant will be based directly on the amount of days of presence in the residency. Payment of the Grant shall not commence until the Guest's arrival in the residency. The working grant will be paid monthly.

The Grant will be paid to the bank account indicated by the Guest within two weeks of the date of return by the Guest of the duly completed and signed personal information form to B. The Grant shall only be paid to the Guest's personal bank account. The Grant cannot be paid in cash.

Production budget (Option)

B shall reserve a maximum budget of XXXX€ for the production of the Guest's works during the residency.

The production budget will be available to the Guest for the purpose specified in writing in advance (Appendix X). If the production budget specified in this Residency Agreement is exceeded, liability for excessive costs shall rest exclusively with the Guest.

The production budget is primarily intended to cover the cost of materials, tools, external services and other similar expenses incurred in the production of art works. Upon expiry of the residency, all tools or equipment paid for out of the production budget shall remain the property of B for use by other artists in residence, unless otherwise agreed for a special reason.

A reasonable work contribution by B's permanent staff is not recognised as an expense item in the production budget. However, B reserves the right to define such reasonable work contribution at its sole discretion and will inform the Guest when it has been used up. Any assistance from B's permanent staff in excess of a reasonable work contribution shall be recognised as an expense item in the production budget. Assistance provided by hourly or temporary workers and external services purchased from third parties shall always be recognised as expense items in the production budget.

Production expenses to be paid out of the production budget shall be reimbursed based on actual costs and credited to the bank account indicated by the Guest within two weeks of submission of the original receipts to B. Production expenses shall not be reimbursed on the basis of receipt copies. A specific prior agreement can also be made to order certain services from third parties within the production budget specifying that the invoices for such services are to be addressed directly to B.

The artistic works created with the production budget shall be property of the Guest.

The Guest shall provide B with a comprehensive documentation, including detailed written description and several images of the artistic works initiated, financed or co-financed by the production budget. The Guest shall provide this documentation even if the artistic works are completed before or after the residency period.

When works created with funding from the production budget provided by B are presented publicly, the Guest agrees to indicate this with the inclusion of the following text in the credits: "co-produced by B".

If a work funded in part or in full from the production budget or presentation rights to such a work are sold within five years of the expiration of the residency, B shall be entitled to a 25% commission of the pre-tax gross retail price. However, the total commission payable to B shall not exceed the production budget provided by B.

Exhibition arranged by B (Option)

By entering into this Residency Agreement, the Contracting Parties make a preliminary agreement for the arrangement of an exhibition in accordance with the attached exhibition plan (Appendix X).

However, this Agreement shall not constitute any binding agreement for the arrangement of such an exhibition. Instead, a specific exhibition agreement shall always be made on any exhibition.

Exhibition or other event as arranged by a third party (Option)

Within the framework of the present Residency Agreement, B has made a proposal to a third party for the arrangement of an exhibition in accordance with the attached plan (Appendix X).

This Agreement does not, however, impose any obligation on B to arrange such an exhibition; instead, B will only act as an intermediary in arranging the exhibition. The Guest must agree on the actual arrangements for the exhibition directly with the exhibition organiser.

Blog (Option)

The project funding and PR arrangements for the residency require that the Guest shall write a blog about her/his stay in the residency and the development of her/his practice. The Guest agrees to create and post text and images in the blog before the residency commences and to update the blog regularly during the residency.

COMMUNICATIONS AND COPYRIGHTS

Public relations material

The Guest shall supply B with a sufficient amount of public relations material on the Guest and the Guest's artistic output for B's public relations purposes no later than four weeks before the residency period is set to commence. B will post information on the Guest's residency primarily on its website and may also use it in other contexts at its discretion.

The Guest shall grant B the unrestricted right to use the public relations material for B's own internal and external communications without special compensation. The transfer of the right of use shall cover the preparation of copies of the public relations material and making such copies available to the public in electronic and printed format, irrespective of the technique used. Additionally, B may make the public relations material available to third parties when such use of the material is related to communications concerning the residency itself, the results of the residency, or the Guest's artistic practice.

The Guest shall be responsible for ensuring that he/she possesses the necessary rights (copyrights to the works, text and photographs) to the public relations material submitted, including the right to make such public relations material available to B. Should any claims be made by third parties concerning the public relations material submitted to B by the Guest, the Guest shall be solely liable for responding to such claims.

B's right of use to Guest's works of art

The Guest shall grant B the right to use photographs or other documentation of the works of art created by the Guest during the residency for the purpose of B's own activities.

(OPTION: The Guest shall also grant B the right to use photographs or other documentation of the works of art initiated, financed or co-financed by the production budget

defined with this contract, even if such works are completed or documented before or after the residency period.)

If the works of art created by the Guest consist of audiovisual works or other multimedia works which are made available to the public by means of technical equipment, the Guest shall grant B the right to use such works for the purpose of B's own activities. The Guest shall also provide B a final copy of the work (CD or DVD) even if the work is completed after the residency period is over.

The transfer of the right of use shall cover the reproducing of copies of the works and making such copies available to the public in electronic and printed format, irrespective of the technique or technical equipment used. The right of use shall remain in force throughout the term of copyright. No special compensation shall be paid for the transfer of the right of use. However, all copyrights to the works shall be retained by the Guest at all times.

For the purposes of this Agreement, B's own activities shall mean unlimited use of the works and other documentation in exhibitions, screenings, seminars, lectures, fairs and other types of public and private events organised, co-organised or participated by B and in B's communications, publications, websites and in the marketing of B's own services, as well as release of the works to third parties provided that such parties use the works for communications purposes, such as publication of news items related to an exhibition or in the marketing of the exhibition.

Additionally, B shall be entitled to transfer such right of use to the photographer of the works. The photographer may use the photographs taken of the works for their own communications purposes, for example as part of the photographer's portfolio or on their websites. However, the photographer shall not be entitled to transfer the right of use to the works to any third parties.

Guest's right of use to photographs taken of the works

B shall transfer the right of use to the photographs taken of the works to the Guest for the Guest's own communications purposes, for example as part of the Guest's portfolio or on their websites. However, the Guest shall not be entitled to transfer the right of use to the photographs to third parties. All other use than the use for Artist's own communication purposes must be approved beforehand in writing by B.

The Guest shall be liable for the proper application of the rights of use granted by B in accordance with this Residency Agreement and the terms of the rights of use granted by B.

Moral rights and the works created during the residency

The works or photographs taken of the works or other documentation may not be used in any manner that infringes upon the moral rights of the Guest or the photographer.

If the Guest uses photo material supplied by B in his/her own communications, the Guest agrees to include the following text in the photo credits: "photo: <photographer's name>/B". Additionally, the Guest shall undertake to include the following text in the credits of any work completed during the residency: "supported by B".

INSURANCE, ACCIDENTS AND ILLNESS

B shall not be liable for any illness, accident, personal injury or material damage that may be sustained by the Guest during the residency. The Guest shall take out comprehensive travel insurance to cover any personal injury (illness, accident, etc.) and material damage for the entire duration of the residency. In case of emergency or illness, the B staff will assist in finding help to the best of their ability; however, they cannot assume liability for securing the right kind of help or proper care.

EU citizens are advised to obtain an EU health insurance card in their home country before departure. As a rule, the Finnish health insurance system does not cover the cost of illness or accident incurred by foreigners. However, under specific circumstances and subject to certain conditions, EU citizens have access to public health care under the same conditions as persons with permanent residence in Finland; however, this requires a valid EU health insurance card at minimum. More detailed information on the right of EU citizens to health care in Finland is available from the authorities of the Guest's home country.

FINAL REPORT

Before the residency expires, the Guest is to compose and submit a final report about the residency. The report should be submitted via an online form before leaving from the residency. The feedback and suggestions contained in the report are important for developing and reporting B activities.

FUNDING OF THE RESIDENCY PERIOD BY THIRD PARTIES

The Guest's residency period may be subject to funding by third parties. If such funding is cancelled before the residency period has set to commence, this Residency Agreement shall become void. In such case B will inform the Guest immediately of the termination of this Residency Agreement. B shall not be liable for any damages caused to the Guest by the termination of this Residency Agreement.

OTHER TERMS AND CONDITIONS

This Residency Agreement shall be governed by the law of Finland, except for conflict-of-law provisions.

Any disputes arising from this Agreement shall primarily be resolved through negotiations. Failing this, the dispute shall be referred to the (Helsinki) District Court.

The Contracting Parties declare, for their own part, that they are duly authorised to enter into the Residency Agreement. This Residency Agreement is the sole agreement between the Parties on this subject matter. Any amendments to this Residency Agreement must be made in writing and duly signed by both Contracting Parties.

COPIES OF THE AGREEMENT, APPENDICES, DATE AND SIGNATURES

The Contracting Parties agree to comply with this Residency Agreement and its Appendices. This Residency Agreement has been executed in duplicate, with one copy for each Party.

APPENDICES:

Instructions for artists arriving for a residency (Appendix X)

Rules and regulations regarding the studios (Appendix X)

Exhibition agreement (Appendix X)/Option

Production plan and budget (Appendix X)/Option

Place and date:

Place and date:

_____

_____

B

GUEST

MALLI C

Tämä residenssisopimus soveltuu erityisesti vuokraperusteisesti toimiviin residenssiohjelmiin. Mallin pohjana on käytetty KulttuuriKauppilan sopimusta, joka on muokattu käsikirjan tarkoitukseen sopivaksi.

C (C=name of the residency)

This contract outlines our mutual expectations of the residency at C. The guest is encouraged to use the time at the residency to experiment, develop new ideas, learn new skills, and interact with the local artists and the community.

The terms of the agreement are as follows.

RESIDENCY TERM

Working period at C is _____ (exact dates).

TRAVEL EXPENSES

The guest organizes the travel and pays the expenses him/herself. C will assist in arrangements in any way possible.

MATERIAL BUDGET

The guest pays him/herself the material needed for the work. C will assist in finding the material. In the case of a special project combined to the residency the material costs can be shared or provided by C.

OPEN STUDIO PARTICIPATION

The Open Studio events are an opportunity for the public to meet the Artists-in-Residence and visit the studios. The guest is asked to participate in one (1) Open Studio event. This can be organized simultaneously with a possible exhibition opening of the artist.

STUDIO SIZE, ACCESS, CONDITION

C assigns a studio space of total XX square meters (studio + alcove, kitchen and shower – floor plan included) for the guest.

C has the right of access to the studio space at any time with reasonable notice.

The studio space must be returned to C in the same condition it was at arrival.

Permanent changes and alterations such as painting surfaces or making holes in the walls are not allowed without permission.

It is the responsibility of the guest to operate all equipment of C in a safe manner.

WORK CREATED

The work created during the residency remains as the property of the guest. It is the responsibility of the guest to organize and pay for the transportation of the work from C at the conclusion of the residency. In further exhibitions or public events should be indicated that the work was created at C.

ART SALES POLICY AND PROCEDURES (OPTION)

From any work sold during the residency, the guest has to hand over 30% of the sales price (excluding taxes) to C. This concerns also the work that is not made at the residency.

The guest is asked to provide a price list for all the works in their studio at C that are available for purchase.

HOUSING AND RENT

C will provide the guest a fully furnished artist residence.

Apartment: Bedroom XX m²: bed, sofa, bookshelf, wardrobes, writing desk and chairs. Kitchen XX m²: refrigerator, oven and stove, micro, tableware etc. Bathroom XX m²: shower, toilet. Bed linens and towels are provided by C. There is a computer with basic programs and a printer with scanner.

Studio (XX m²): modifiable tables, good spotlights and a variety of tools.

The residence must be left in the same condition as it was with arrival. The guest needs to ensure that the apartment has been thoroughly cleaned prior to departure. It is the responsibility of the guest to operate all equipment of C in a safe manner.

The rent of the residence is XXX € per month, which must be paid according to a given invoice. The total rent will be XXX €.

GUEST POLICY

Visiting guests in the apartment are allowed during the residency. Any stays extending beyond 2 nights must be agreed upon with C. Pets are not permitted in the apartments.

PERSONAL CONDUCT

It is the guest's responsibility to immediately report any incident or allegation of harassment to the C, who has the responsibility of investigating and resolving complaints of harassment.

Anyone who has or uses illegal drugs at C will be asked to leave the program.

Smoking is not permitted inside C buildings.

C reserves the right to terminate a residency if there is an indication that the behaviour of the guest during the residency at C will or does jeopardize the quality of the experience for other artists, C's collaborations with affiliate organizations and its community relations.

THE VEHICLES

C offers no other vehicles except a bicycle.

INSURANCE

C has obtained loss and liability insurance coverage for its buildings but does not provide coverage for the personal property of the guest. Should one desire theft or loss insurance, one needs to obtain it.

C has not obtained any other insurances.

PROMOTION AND EXHIBITION

The guest agrees to submit materials about him/herself and one's work for the promotion of the residency during the stay at C.

The guest and C will make a joint plan of possible exhibitions or other presentations.

PUBLICITY

C will promote presentations and any other community interactions or projects that the guest participates in during the residency.

The guest is required to inform C of any other public exhibition/event/performances of one's work elsewhere during the time of the residency. C will mention them in possible releases.

Any press material sent out during the residency must indicate that the guest is "Artist-in-Residence at C".

There may be requests for media interviews. C will give reasonable notice of these requests.

C may use images of the work of the guest for promotion and support of the work here before, during and after the residency. Images used may be from the material that submitted for application or from the work created while at C. C may also document work created while in residence for archival purposes.

RESIDENCY EVALUATION

At the conclusion of the residency, C will ask the guest to evaluate the stay at C and feedback about the program.

We hereby accept the terms of this Agreement

_____
Guest

_____
Date

_____
Director of Programs

_____
Date

TAITEILIJAVAIHTO-OHJELMAN SOPIMUS

Tämä malli on esimerkki kahden residenssitoimijan taiteilijavaihto-ohjelmäsopimuksesta. Sopimusmalli on Ateljeesäätiön ja Québecin taiteen keskustoimikunnan välinen, ja siihen on jätetty toimijoiden nimet selventämään sen rakennetta.

AGREEMENT RESPECTING THE ARTIST AND STUDIO-APARTMENT EXCHANGE PROGRAM
BETWEEN
CONSEIL DES ARTS AND THE FINNISH ARTISTS'
ET DES LETTRES DU QUÉBEC STUDIO FOUNDATION

THE PARTIES TO THIS AGREEMENT HEREBY AGREE TO THE FOLLOWING:

PURPOSE OF THE AGREEMENT

In order to facilitate the comparison of different artistic viewpoints, promote the establishment of durable ties between Québec and Finnish artists and thus foster artistic and creative development, this agreement is intended to pursue an artist and studio-exchange program in the visual arts between Québec and Finland.

ROLE AND OBLIGATIONS OF THE PARTNERS

The Conseil des arts et des lettres du Québec undertakes to:

- organize each year a call for applicants and to select a Québec artist;
- cover, by means of a XXXX € grant, the living expenses of the Québec artist selected to engage in a four-month exchange in Finland;
- make available to a Finnish artist a studio-apartment for four months of each year covered by the agreement;
- provide, in collaboration with Québec partners, professional supervision for the Finnish guest artist;
- participate in the promotion and evaluation of the program.

The Finnish Artists Studio Foundation undertakes to:

- organize each year a call for applicants and to select a Finnish artist;
- cover, in cooperation with the Arts Council of Finland, the living expenses of the Finnish artist selected to engage in a four-month exchange in Québec;
- make available to a Québec artist a studio-apartment in Finland for four months of each year covered by the agreement;
- provide professional supervision for the Québec guest artist;
- foster contacts between the Québec artist and Finnish professionals;
- participate in the promotion and evaluation of the program.

DURATION AND RENEWAL OF THE AGREEMENT

This three-year agreement is valid for the years XXXX – XXXX and is subject to renewal for an additional three years following an assessment by the parties.

This agreement may be modified with the mutual consent of the parties by means of written notice specifying the date on which the modifications shall come into effect.

Any dispute arising in respect of the interpretation or application of this agreement shall be resolved with the mutual consent of the parties.

Signed in (Place and time)

Signed in (Place and time)

For the Conseil des arts et des lettres du Québec

For the Finnish Artists' Studio Foundation

_____
President and Director General

_____
President

OHJEET TAITEILIJALLE

OHJESÄÄNNÖT

Tämä talon ohjeet tai pikemmin säännöt listaava asiakirjamalli pohjautuu Trans Artists -organisaatiolta saatuun malliin³⁸, jota on osin muokattu suomalaiseseen käytäntöön sopivaksi. Malli ei ole valmis pohja mutta antaa kuvaa asiakirjaan sisällytettävistä asioista.

REGULATIONS (A) (A = name of the residency)

1. The artist's apartment and studio is allocated upon receipt of applications by a selection committee of A. Occupiers shall read these rules carefully and formally undertake, by their signature, to abide by them.
2. Occupiers shall notify the contact person of A, who acts on behalf of the selection committee, of their date of arrival in the city. They shall also give notification of their planned date of departure, and of any changes that might occur in their itinerary.
3. The allocation of the apartment/studio is made to a specific applicant. Occupiers must not bring children, friends or relatives with them to the apartment; exceptions can be made for special reasons than are mentioned in the application.
4. Occupiers shall take good care of the premises, keep them tidy and return them in the same condition as when they arrived. They shall notify the contact person of any damage they caused and compensate for any damage that might be attributed to their stay. The power supply in the apartments and studio is 220 volts.
5. Loud noise is prohibited in the apartments and studio after 10 p.m. Disturbances might result in eviction. The committee decides in such cases whether the occupier shall be ordered to vacate the premises before the end of the period of allocation. Occupiers have the

right to state their case to the committee before any decision on eviction is made.

6. The allocation of premises by the selection committee does not take effect until the occupier has agreed, by his or her signature, to abide by the above regulations.

I the undersigned _____ agree to abide by the above regulations in all respects and vacate the studio at the arranged date, i.e. _____ .

_____
Place, date

_____
Signature

SAAPUMISOHJEET

Tämä malli käsittää residenssiin liittyvän perusohjeistuksen lisäksi myös taiteilijalle suunnattuja paikallista taidekenttää ja muuta elämää koskevia vinkkejä sekä ohjeet residenssiin saapumisesta ja pois lähdöstä. Malli on muokattu yhdistämällä eri residenssien laatimia talon ohjeita yhdeksi pohjaksi.³⁹

HOUSE INSTRUCTIONS (B = name of the residency)

WELCOME TO B!

This guide gives you some practical info concerning your stay at B. We have also included some general information and hints to help you to become familiar with the city of X and its cultural life.

As any such information will always be incomplete, we are always happy to hear any suggestions for improvement.

If there is anything you want to ask or find out do not hesitate to contact us. We are here to help you and make sure your stay will be both pleasant and productive!

CONTACTS

If you need any kind of information, you can always contact:

X – Coordinator of B (tel. ..., email ..., X is responsible for ...)

X – Director of B (tel..., email ..., X is responsible for ...)

In case there are problems with the studio (heating, electricity, water etc.), you can contact X (tel. ...)

B's office is located in .... (Address, tel., website).

PREPARATIONS & ARRIVAL TO B

Let us know the date and time of your arrival, we will pick you up from the airport and take you to the guest studio.

(OPTION) Arriving from the airport by taxi to B: The easiest way to get to the city from the airport is to take a shuttle taxi service from the airport, the fixed fare is about XX €. A normal taxi with a meter will cost approximately XX € from the airport to the city.

B collects material from every visiting artist for the archive and website updates. You'll receive a request from B to send required information. Please reply by the given date.

Remember to make sure that you have travel insurance for the duration of your stay. It should cover any personal injury and material damage. EU citizens are advised to obtain an European Health Insurance Card in their home country before departure.

GUEST STUDIO BASICS

The studio is XX m² in total. The studio building is located in XX, X kms away from the city centre. For more information and pictures visit [www....](#)

N.B. Smoking is not allowed in the studio.

Address / Post During your stay at B you can use the following postal address:

Your name / B, (Address...)

The mailbox is located in front of the studio building.

Keys Please take good care of the keys for your studio. The keys are expensive to replace. For the spare key you can contact X.

Internet access There is a cable modem (OPTION Wlan) available in the studio.

How to use the cable modem (OPTION WLAN): ...

Wireless network: X. Password: X. SMTP for outgoing email: X.

Please contact staff for further advice.

Telephone The telephone number for the studio is ... (when calling from abroad: +358 ...). There is a mobile phone with a prepaid system and sim card installed. PIN code: XXXX

Bikes You can borrow a bicycle from B for the duration of your stay. Please keep the bike properly locked at all times. See also a useful journey planner for cycling on the Internet at <http://kevytliikenne.ytv.fi> (also in English).

Washing machine Washing machine and instructions can be found in the kitchen.

Equipment B has a video projector that can be used in your own projects. If you need it, please make a reservation.

Working facilities There is a possibility to apply for permission to use the workshop at X for realisation of your art projects. Workshop is equipped with various tools for working with... Necessary skills to use the equipment are required and fees may apply.

Open Studio etc. You're welcome to organize artist gatherings, presentations, open studios etc. during your working period (they are, however, by no means compulsory). The presentation of your work at the open studio can contain a summary of the results of your investigation, a performance, film screening, exhibition, lecture, etc. Consider addressing your public with a speech at your opening. You could do this yourself or perhaps invite somebody else. For the open studio you are allowed to budget a small amount of money for food and drinks, however you're responsible for the catering.

Household waste and recycling The bin for mixed waste (sekajäte) and separate bins for paper, cardboard and bio waste can be found in XX. The closest recycling point for glass and tin cans is located in XX.

Visitors You are welcome to have overnight visitors in your studio, just let us know beforehand who will come and when. For security reasons, it's also important that you inform the staff when you are absent from the apartment for more than one night.

Sauna The sauna is located in the cellar of the building. If you are a first-timer in Finnish sauna, please ask advice from the B office.

Before the departure Please inform your departure day and time to the B staff in advance. In the end of the residency, please take care of the following things:

- Empty the fridge
- Take the empty bottles to the grocery store or the glass recycling
- If possible, wash the used linen or leave it to the laundry box
- Please don't leave anything in the apartment and remove all the screws and nails you have put on the wall.
- Please leave the house clean and tidy. This means at least mopping the floor, cleaning the sanitary and cleaning the kitchen.
- When leaving the studio, please leave the keys, the travel card, the mobile phone and all the other borrowed items on the table in the studio.

PUBLIC TRANSPORT AND TRAVELLING

The bus XX is the best connection between city centre and the studio, the trip takes around XX minutes.

You'll find the timetables at the bus stops and on the Internet at www.reittiopas.fi (also in English). Tickets and fares are the following...

Taxi ...

Travelling in Finland Bus travelling services: Matkahuolto: www.matkahuolto.fi

Train travel: VR, Finnish Railways: www.vr.fi

OTHER PRACTICALITIES

The emergency number is 112

Public healthcare Make sure you have your European Health Insurance Card with you when you check in at any public health care institution. If you come from outside EU you might be charged a full price for services in public healthcare so it might be a good idea to go to a private clinic first.

Communal health centres and dentists XX Health Centre, address, tel. (non-urgent cases): ... and tel. (urgent cases) ...

Urgent dental problems: XX Centre, tel. ...

If you have travelling/health insurance, the closest private clinics are

XX, address, tel. ... , [www....](#)

Pharmacy ("apteekki" in Finnish)

XX, address, tel. ... , [www....](#)

Telephone Health Service (24 hrs a day) tel. (09) 10023 (medical advice or information on health care services, service is available also in English)

Finnish for foreigners

The following organisations offer Finnish language courses...

Professional contacts

Art Organizations
Art Museums (free entries)
Cultural Centres
Art Galleries
Gallery Portals
Archives
Libraries...

Stores & Services

Tourist information
Opening hours
Grocery stores
Post office
Bookshops
Recycling centres/Second hand shops/
Flea markets
Public saunas and swimming pools
Artist's materials (oil paints, pencils, papers etc.)
Photocopies and colourprints
Photography/Photolabs, Video/Film services
Hardware stores, Computer stores
Bars & Restaurants...

VIITTEET

- ¹Trans Artists. "AiR Checklist for hosts / profile". <http://www.transartists.org/air-checklist-hosts-profile> (haettu 7.8.2012).
- ²Trans Artists. "What is AiR?" <http://www.transartists.org/what-is-air> (haettu 7.8.2012).
Alkuperäinen lainaus: *"Artist-in-residence programs and other residency opportunities allow artists to stay and work elsewhere 'for art's sake'. They offer conditions that are conducive to creativity and they provide for working facilities, ready to be used by individual artists"*
- ³Checkpoint Helsinki -selvitystyöryhmä 2012, 17.
- ⁴Karttunen 2005, 7.
- ⁵Kokko-Viika 2008, 24.
- ⁶Kokko-Viika 2008, 40.
- ⁷Karttunen 2005, 33.
- ⁸Kokko-Viika 2008, 49.
- ⁹Kokko-Viika 2008, 41.
- ¹⁰Kokko-Viika 2008, 58.
- ¹¹Heinämaa 2006.
- ¹²Kokko-Viika 2008, 60.
- ¹³Kokko-Viika 2008, 71–78.
- ¹⁴Johtaja Teemu Räsänen, sähköposti 7.9.2012.
- ¹⁵Suomi 2005, 11.
- ¹⁶Tuottaja Hannele Kolsio, haastattelu 8.8.2012.
- ¹⁷Toiminnanjohtaja Mari Maunu, sähköposti 30.8.2012.
- ¹⁸Trans Artists. "AiR Checklist for hosts / practical matters". <http://www.transartists.org/airchecklist-hosts-practical-matters> (haettu 7.8.2012).
- ¹⁹Kokko-Viika 2008, 46.
- ²⁰Tuottaja Hannele Kolsio, haastattelu 8.8.2012.
- ²¹Koordinaattori Sade Kahra, sähköposti 23.8.2012.
- ²²Kokko-Viika 2008, 41–42.
- ²³Res Artis. "General members". http://www.resartis.org/en/our_network/general_members/ (haettu 7.8.2012).

²⁴Kokko-Viika 2008, 44.

²⁵Kokko-Viika 2008, 34.

²⁶Lisäksi Taiteen keskus toimikunta on myöntänyt avustuksia eri taiteenalojen kansainvälisiin kulttuuriyhteistyön, kulttuurin viennin ja vaihdon hankkeisiin sekä residenssiapurahoja matka- ja elantokustannuksiin niille suomalaisille taiteilijoille, jotka on hyväksytty pitkäkestoisiin (vähintään kaksi kuukautta kestäviin) kansainvälisiin taiteilijavierasohjelmiin.

²⁷Karttunen 2005, 32.

²⁸Trans Artists. "AiR Checklist for hosts / practical matters". <http://www.transartists.org/airchecklist-hosts-practical-matters> (haettu 18.10.2012).

²⁹Liikkuvuusohjelman erityisasiantuntija Annika Söderlund, sähköposti 7.9.2012.

³⁰Kokko-Viika 2008, 53.

³¹Koordinaattori Sade Kahra, sähköposti 23.8.2012

³²Koneen Säätiö. "Saaren kartanon residenssin hakuopas". <http://www.koneensaatio.fi/fi/kartano/hakeminen/> (haettu 17.10.2012).

³³Särön Berliinin taiteilijaresidenssi. <http://www.sarolehti.net/b/index.php> (haettu 20.9.2012).

³⁴Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry. "Apurahan hakijalle / Verotus / Ohjeet vuodelle 2012". <http://www.saatiopalvelu.fi/fi/apurahan-hakijalle/verotus/> (haettu 17.10.2012).

Ja Veronmaksajain Keskusliitto ry. "Apurahat ja stipendit verovapaata kokonaan tai osaksi". <http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/va/veroartikkeli/apurahat-ja-stipendit-verovapaata-kokonaan-tai-osaksi-2> (haettu 17.10.2012).

³⁵Ulkoasiainministeriö. "Oleskelulupa". <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15721> (haettu 17.10.2012).

³⁶Trans Artists koordinoi hollantilaisresidenssien verkostoa Trans Artists Platform AiR NL (<http://www.transartists.org/airplatformnl/>

intro) ja on sitä varten kehittänyt ohjeistuksen "AiR Checklist", joka on suunnattu erityisesti residenssitoiminnan aloittamista harkitseville organisaatioille. Trans Artistsin laatimat sopimusmallit ovat osa tätä ohjeistusta, ja ne on kehitetty yhteistyössä seuraavien hollantilaisien residenssien kanssa: 1646, Den Haag (www.enter1646.com), The DCR, Den Haag (www.gueststudio.com), Hotel Maria Kapel, Hoorn (www.hotelmariakapel.nl), Arthouse SYB, Beetsterzwaag (www.kunsthuisbyb.nl), M4 guest studio, Amsterdam (www.m4gastatelier.nl), Thami Mnyele Foundation, Amsterdam (www.thami-mnyele.nl) ja KiK Foundation, Kolderveen (www.kik-site.nl).

³⁷Alkuperäinen residenssisopimusmalli on saatu HIAPilta, mutta sitä on muokattu tämän käsikirjan tarpeisiin.

³⁸Trans Artists on kehittänyt mallin hollantilaisille residensseille yhteistyössä seuraavien hollantilaisien residenssien kanssa: 1646, Den Haag (www.enter1646.com), The DCR, Den Haag (www.gueststudio.com), Hotel Maria Kapel, Hoorn (www.hotelmariakapel.nl), Arthouse SYB, Beetsterzwaag (www.kunsthuisbyb.nl), M4 guest studio, Amsterdam (www.m4gastatelier.nl), Thami Mnyele Foundation, Amsterdam (www.thami-mnyele.nl) ja KiK Foundation, Kolderveen (www.kik-site.nl).

³⁹Mallin pohjana ovat olleet HIAPin, Tapiolan vierasateljeen ja Trans Artistsin talon ohjeet.

KIRJALLISUUS JA MUUT LÄHTEET

KIRJALLISUUS

ARSSIS 3/05. The Arts Council of Finland.

Checkpoint Helsinki -työryhmä (2012).

Checkpoint Helsinki -esiselvitys.

Heinämaa, Riitta (2006). *De fyra moduler- nas modell. Ett nytt nordiskt mobiliserings- och residensprogram.* TemaNord 2006: 516. Nordiska Ministerrådet.

Karttunen, Sari (2005). *Taidetoimikuntalaitoksen kansainväliset avustukset ”taiteilijoiden liikkuvuuden ja vierastalojen tuki 2000–2004.* Työpapereita 43. Taiteen keskustoimikunta.

Karttunen, Sari (2009). *Kun lumipallo lähtee pyörimään. Nuorten kuvataiteilijoiden kansainvälistyminen 2000-luvun alussa.* Tutkimusyksikön julkaisuja N:o 36. Taiteen keskustoimikunta.

Kivimäki, Kati & Kolsio, Hannele (toim.) 2007. *Yhteyksiä – Asiaa yhteisötaiteesta.* Lönnströmin taidemuseon julkaisuja 24. Rauman taiteilijavierasohjelma Raumars ry.

Koneen Säätö. ”Saaren kartanon residenssin hakuopas”. <http://www.koneensaatio.fi/fi/kartano/hakeminen/> (haettu 17.10.2012).

Kokko-Viika, Irmeli (2008). *Taiteilijaresidenssi-toiminnan rooli nykytaiteen tuotannossa.* Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto, Taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos, Taidekasvatus/ Kulttuuripolitiikan maisteriohjelma.

Leskinen, Riikka (2007). *Selvitys suomalaisten residenssien taiteilijamääristä 2005–2006.* Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiö.

Malkavaara, Jarmo & Kauhanen, Seppo (toim., 1997). *Artist in Residence. Kansainvälisten taiteilijavierastoiminnan kehittämisohjelma.* Taiteen keskustoimikunta.

RT 94-10819, Kuvataiteilijoiden työtilat (2004). Rakennustieto Oy.

Suomi, Riikka (2004). *L'enquête artistes "The Artist Study. The Survey on the Pépinières Artist-in-Residence programmes 1990–2004.* Éditions Pépinières.

Suomi, Riikka (2005). *Kansainvälinen residenssitoiminta Suomessa 1995–2005.* Työpapereita 44. Taiteen keskustoimikunta. Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö.

Res Artis. ”General members”. http://www.resartis.org/en/our_network/general_members/ (haettu 7.8.2012).

Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry. ”Apurahan hakijalle / Verotus / Ohjeet vuodelle 2012”. <http://www.saatiopalvelu.fi/fi/apurahan-hakijalle/verotus/> (haettu 17.10.2012).

Särön Berliinin taiteilijaresidenssi. <http://www.sarolehti.net/b/index.php> (haettu 20.9.2012).

Taide- ja taiteilijapoliittinen toimikunta

TAO (2002). *Taide on mahdollisuuksia. Ehdotuksia valtioneuvoston taide- ja taiteilijapoliittiseksi ohjelmaksi.* Opetusministeriö.

Teatterin tiedotuskeskus. ”Liikkuvuuden opas / Kansainvälisen liikkuvuuden työkalupakki”. www.tinfo.fi (haettu 17.10.2012).

Trans Artists. ”AiR: Checklist for hosts / practical matters”. <http://www.transartists.org/airchecklist-hosts-practical-matters> (haettu 7.8.2012).

Trans Artists. ”AiR: Checklist for hosts / profile”. <http://www.transartists.org/air-checklist-hosts-profile> (haettu 7.8.2012).

Trans Artists. ”What is AiR?”. <http://www.transartists.org/what-is-air> (haettu 7.8.2012).

Ulkoasiainministeriö. ”Oleskelulupa”. <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15721> (haettu 17.10.2012).

Veronmaksajain Keskusliitto ry. ”Apurahat ja stipendit verovapaata kokonaan tai osaksi”. <http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/va/veroartikkeli/apurahat-ja-stipendit-verovapaata-kokonaan-tai-osaksi-2> (haettu 17.10.2012).

HAASTATTELUT JA SÄHKÖPOSTITIEDUSTELUT

Hannele Kolsio, Raumars ry – Rauman taiteilijavierasohjelma 8.8.2012 (haastattelu). Haastattelijana Riikka Suomi-Chande.

Sade Kahra, Fiskarsin Ruukin vierasateljee 23.8.2012 (sähköposti). Vastaanottaja Riikka Suomi-Chande.

Mari Maunu, KulttuuriKauppila (sähköposti) 30.8.2012. Vastaanottaja Riikka Suomi-Chande

Annika Söderlund, Pohjoismainen kulttuuripiste 7.9.2012 (sähköposti). Vastaanottaja Riikka Suomi-Chande.

Teemu Räsänen, Arteles Creative Center 7.9.2012 (sähköposti). Vastaanottaja Riikka Suomi-Chande.

KUVALÄHTEET

Sivu 5 Pirre Naukkarinen

Sivu 8 Mustarinda ja Paavo Järvensivu

Sivu 18 ylin kuva Jenni Gästgivar / Satakunnan Kansa, alin kuva Jeanne Hoffman

Sivu 23 Sakari Viika

Sivu 26 Katariina Löfman

Sivu 34 Pirre Naukkarinen

Sivu 35 Pirre Naukkarinen

KIITOKSET

Arteles Centre, johtaja Teemu Räsänen

Fiskarsin Ruukin vierasateljee, koordinaattori Sade Kahra

HIAP, johtaja Jaakko Rustanius, ohjelmajohtaja Taru Elfving ja teknikko Tomasz Szrama

KulttuuriKauppila, toiminnanjohtajat Mari Maunu ja Leena Lämsä

Lasarettinväylän taidehalli ja residenssi-ohjelma - kehittämisohjelma 2011–2013, projektipäällikkö Julia Heikkinen

Loviisan vierasateljee, tuottaja Jouni Jäppinen

Mustarinda seura ry, puheenjohtaja Alma Heikkilä ja tuottaja Paavo Järvensivu

Pohjoismainen kulttuuripiste, liikkuvuusohjelman erityisasiantuntija Annika Söderlund

Pro Artibus -säätö, AiR-johtaja, ohjelmakoordinaattori Åsa Lönnqvist

Raumarsin taiteilijavierasohjelma, tuottaja Hannele Kolsio

Saaren kartanon residenssi, toiminnanjohtaja Hanna Nurminen ja johdon assistentti Pirre Naukkarinen

Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö, asiamies vuosina 1990-2010 Esko Vesikansa

TransArtists, Pool – AiR Platform NL, koordinaattori Heidi Vogels

TÄRKEITÄ YHTEYSTIETOJA

Alliance of Artists' Communities, USA

www.artistcommunities.org

Pohjoisamerikkalainen verkosto tarjoaa sivustollaan tietoa residenssitoiminnasta monesta eri näkökulmasta, julkaisuosiosta löytyy mm. residenssikirja "The Ultimate Residency Resource Guide" (2005).

On-the-Move, Bryssel, Belgia

www.on-the-move.org

website@on-the-move.org

Kulttuurisektorin liikkuvuutta edistävä ja siitä tietoa välittävä eurooppalainen verkosto. Sivustolta löytyy mm. liikkuvuuteen liittyviä julkaisuja, esimerkiksi "The Green Mobility Guide" (2011).

Pohjoismainen kulttuuripiste

Suomenlinna B 28, 00190 Helsinki

puh. 09 686 43 107

www.kulturkontakt.nord.org

Tietoa pohjoismaisesta, residenssikeskuksia tukevasta liikkuvuusohjelmasta.

Res Artis, Amsterdam, Hollanti

www.resartis.org

office@resartis.org

Residenssiorganisaatioiden maailmanlaajuinen verkosto. Sivustolta löytyy residenssien tietokanta sekä jäsenille suunnattua tietoa residenssitoiminnasta.

Taiteen edistämiskeskus

Maneesikatu 7, PL 293, 00171 Helsinki

www.taiteenkeskustoimikunta.fi

Taidesihteeri Seppo Kauhanen,

puh. 0295 330 707, seppo.kauhanen@minedu.fi

Tietoa residenssiavustuksista.

TINFO – Teatterin tiedotuskeskus

Meritullinkatu 33 A 2, 00170 Helsinki

puh. 09 25112120

www.tinfo.fi

tinfo@tinfo.fi

Sivustolta löytyy mm. "Liikkuvuuden opas / Kansainvälisen liikkuvuuden työkalupakki" sekä "Mobility Infopoint Mapping in Finland" -selvitys (2011), joka laadittiin osana EU-banketta PRAC-TTCS ja kartoitti liikkuvuuden toimintaympäristöä, esteitä sekä liikkuvuuden kannalta keskeisen tiedon saavutettavuutta Suomessa.

Trans Artists, Amsterdam, Hollanti

www.transartists.nl

info@transartists.org

Eryteisesti taiteilijanäkökulmasta liikkuvuutta ja residenssejä tarkasteleva tiedotuskeskus. Trans Artists välittää sivustollaan residenssien hakutietoja ja neuvoa sekä residenssiin bakevia taiteilijoita että residenssikentän organisaatioita. Sivustolta on tilattavissa myös residenssiaiheinen uutiskirje.